

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse pise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Franciščanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljave je pošiljati t. nko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 100 — K, za naročnike v inozemstvu 140 — K letno. Posamezna številka po K 2 —.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 1 K za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštne še 50 K.

Telefon uredništva št. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 2 K — vin. dvakrat . . . 1 K — 50. Za nadaljnja izvršenja od petit-vrste po 60 vin. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravištvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Franciščanska ulica 6./1

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklame tije so proste poštne.

„Fakti!“

Nismo prijatelji maščevalne politike; še manj se strinjamo s tem, da se meče naše stanovske zadeve v politično areno, med ostudno strankarsko gonjo. Tembolj smo proti temu, da se vlačijo šola in učiteljski stan na ta okabna tla, ker imamo še v živem spominu krute krivice, ki jih je klerikalna stranka delala v vrstah učitelstva; in gonjo, ki jo je klerikalna stranka uprizorila proti večini učiteljskega stanu in proti šoli sploh.

Toda, ker se Slomškova zveza ne sramuje dejani, ki so bila izvršena po njeni iniciativi in kliče klerikalno stranko zopet na pogrom proti učiteljstvu, navaja namišljena fakta ter hoče ustvariti javno mnenje med ljudstvom in vodilnimi politiki, da se Slomškarjem gode zaradi njih prepričanja krivice, pozivamo vse tovarše da zavračajo te nakane.

Upamo da bodo šolske oblasti same zakonito popravljale tendenčnozno napadne vesti, ki jih Slomškarji širijo v klerikalnih časopisih; tovarše pa pozivamo, da v nam prijazni časopisju — izven stanovskih glasil — zavračajo klerikalne nakane in branijo našo čast in ugled! Ne zanašajte se na uredništva in na druge, temveč naj vsakdo popravi na pero, ki je član in članica našega stanu!

Prestopimo praz naših stanovskih glasil in delujmo na obrambnem polju našega stanu v dnevnem časopisju, ki je razširjeno med ljudstvom in ki pride v roke našim vodilnim krogom!

Organizirajmo se tudi v tem pogledu! Slomškovo zvezo, ki ji v prihodnje ovržemo njena »fakta«, pa spominjamo na sledeče:

1. Ali se zavedajo člani Slomškove zveze, da sta njen bivši predsednik J. (še sedaj častni član Sl. zv.) in njen odbornik R. glasovala v deželni zbornici proti reorganizaciji učiteljskih plač?

2. Ali se zavedajo, da se njihov bivši okr. šol. nadzornik S. še sedaj ni opral očista demuncijantstva članov Zaveze vojaški oblasti?

3. Ali se še spominjajo gonje in odstavljene brez povišanja okrajnih šol. nadzornikov T. v novomeškem in L. v kamniškem okraju ter okr. šol. nadz. J., izbornega pedagog, v kranjskem okraju, katere mesta so zasedli sed. predsednik Slom. zveze Š., ter nje člana G. in ne-sposobni S.?

4. Ali se spominjajo člani Slomškove zveze kako so oni prejemali med vojno državniško doklado njihovih kolegi, člani Zaveze na ne — ker je Slom. zveza tako hotela!

5. Ali se spominjajo člani Slom. zveze časov, ko je bila uradna kvalifikacija pri oddaji služb le članstvo Slom. zveze?

6. Ali se spominjajo člani Slom. zveze, da člani Zaveze niso dobili čisto niti pripadajočih jim petletnic, samo iz razloga, ker niso pristali klerikalne stranke?

7. Ali se spominjajo sedanjí kričaji o krivicah zločinu, ki so ga napravili na nekolinem nadučitelju Fr. Potokarju, kako so ga zaradi njegovega prepričanja predstavljali in preganjali dokler ga niso spavili v grob?

8. Ali se spominjate predstavljani nadučitelja Antona Grmeka in njegove žene?

9. Ali se spominjate, kako ste brez vzroka predstavili nadučitelja Janka Ži-

rovnika — zgolj zaradi političnega prepričanja?

10. Ali se spominjate, kako ste zaradi političnega prepričanja predstavili nadučitelja Ivana Petriča?

11. Ali se spominjate, kako ste iz strankarskih oziror postopali pri oddaji voditeljskega mesta na II. m. deš. lj. š. v Ljubljani?

12. Ali se spominjate, kako je dobil vaš pristaš nadučiteljsko službo v Dev. Mar. v Polju s 6 službenimi leti proti kompetentom s 30 službenimi leti?

13. Ali se spominjate, kako ste definitivno namesčali v Ljubljani svoje pristase — suplente — s tremi službenimi leti, proti kompetentom s 25 službenimi leti in družino?

14. Ali se spominjate, kako ste oddali brez razpisa nadučiteljsko službo v Sp. Šiški učit. W. s 6 službenimi leti, proti upravičencem s 28 služb. leti?

15. Ali se spominjate, kako ste v zadnji seji avstrijskega dež. šol. sveta pristansko oddali službo nadučitelja na Viču preds. Slom. zveze naduč. S.?

16. Ali hočete imena vseh onih Slomškarjev, ki so dobili za posecanje mešč. šol, tečaja dopust in plačane suplente ter onih članov Zaveze, ki so morali sami plačati suplente?

Se cel kup imamo popisanih slučajev krivic in preganjanja iz dobe klerikalne vlade po navodilih Slomškove zveze.

To je vaša doba; to so vaša dela! Primerjajte samo te točke z vašimi šestnajstimi; a zgodovina našega trpljenja ima še dolgo vrsto slučajev, ki kriče do neba.

Pravice niste vajeni, zato sedaj kričite o krivicah!

Službena pragmatika za državne uradnike.

Končno prihajajo resna poročila o izdelavi službene pragmatike za državne uradnike. Ze zadnjič smo poročali o sestavi komisije, kateri je bilo izročeno delo službene pragmatike; eno vst prinašamo v današnji številki med dnevnimi vestimi, o poteku dela se pa poročajo še sledeče podrobnosti, na katere posebno opozarjamo naše organizacije, da pazijo na pravilno vnešenje naših zahtev v pragmatiko:

Zakon o državnih uradnikih sestavlja poseben odbor, ki je imel dne 22. sept. t. l. svojo prvo sejo. Odboru so bili predloženi trije načrti:

Prvi načrt predvideva za državne uradnike sistem, po katerem bi uradniki avtomatično napredovali, drugi predvideva popolno svobodo v napredovanju iz razreda v razred, tretji pa je nekaka srednja pot med obema prvima.

Ta zakonski načrt je izdelalo centralno združenje državnih nameščencev.

Odbor je ugotovil: 1. da morajo uradniki napredovati neodvisno od vsakega vplivanja in 2. da jim mora biti dana možnost, da napredujejo tudi po sposobnosti in uspehi. Sež urada bo moral poročati o sposobnosti in o pridnosti uradnikov in jih predlagati v napredovanje.

Odbor je ugotovil, da je načrt, ki ga je predložilo uradniško združenje, še najboljše nazorom in principom odbora in je sklenil vzeti ta načrt za podlago pri reševanju tega vprašanja, posebno, ker so tudi vse uradniške organizacije odobrile

ta načrt, ko jim ga je poslala centrala na ogled. Glede plače uradnikov bo sklepal odbor pozneje. Na prihodnjih sejah se bo razpravljalo o posameznostih zakona.

Solske prireditve.

Mnogo je pri nas lepih in ponosnih vasi, katere pa mirko gledajo našo svobodo, ker jo ne razumejo. Težko in mučno je človeku, ko vidi in sliši, kako ljudstvo pritaženo sovraži svojo svobodo in si želi nazaj — tujčevih okovov. Zato goji to ljudstvo nezaupnost, celo mržnjo proti nam, ki hočemo v njihovih otrocih vzgajati ljubezen in ponos do osvobodjene domovine, do naših bratov. Z mrkim pogledom in trdo besedo pogrdi doma, kar smo v šoli ustvarili.

Iz tega ljudstva ne bomo izsilili ničesar. Mladina je vsa naša nada, njena vzgojitev naloga našega življenja, dolžnost naše domovinske ljubezni. Sele, ako bode videlo ljudstvo mladino trdno in odločno stopati na to pot, omilila se bode njegova upornost.

Ljudstvo ne razume našega dela, ker ne vidi njegove lepote. In vendar je ravno lepota oni čar, ki omeči srce in vzbudi v njem ljubezen.

Solske prireditve so najpripravnejši okvir, v katerem lahko nudimo ljudstvu vso lepoto našega dela; onega dela, ki nam v solnični luči kaže, da se le v svobodi lahko rodijo in razvijajo čisti in jaki značaji; dela, ki na podlagi teh značajev ustvarja trden temelj edino zveličavni — svobodi naši.

Saj je ogromno dela s takimi prireditvami, osobito v zgornji omenjenih krajih, kjer pa so ravno najbolj potrebne. Prireditelji se morajo behati res za vsako najmanjšo stvar posebej. Prvič je treba še celo za sodelovanje otrok beračiti pri starših.

Kesnično, starši so izprva protivni. Nezaupni gledajo vse naše priprave, naše delo. Ko je dan prireditve — takozvane »solske veselice« — tu, pridejo sicer vsi, tako, da je vse do zadnjega kotička prenapolnjeno. A nismo tako optimistični, da bi se veselili, češ: Koliko je vendar prijateljev šole, naših prijateljev! O, ne! Dosti, dosti jih je prišlo — iz nezaupnosti. V mnogih točkah nam ne zaupajo, nas celo sumničijo. Nekaj je celo strastnih politikov, ki nam podtikajo, da gojimo v šoli politično strast in strankarstvo in napeto čakajo, kdaj bo zaorila mina, ki jo sovražijo iz dna duše. No, program je bil izbran skrbno, diplomatično. Razočarani so oni, ki so pričakovali »nečesa, kar ne spada v šolo«. »Kako lepo pojejo naši otroci,« se veselo čudijo starši, »in kako pogumno nastopajo na odru, kakor da bi jih ne motilo sto in sto oči.« O, starši so ponosni na svoje otroke — preprosti še veliko bolj! In tako se jim omili tudi pesem, ki jo poje njihov otrok in tako poslušajo in občudujejo tudi lepoto besed, ki jih tako navdušeno prednašajo otroci.

Zadovoljni odhajajo: ponosni na svoje otroke in v srcu spravljani tudi z učiteljstvom, ki se je toliko trudilo in jim toliko lepega in zabavnega nudilo v njihovi deci. In radi volje prispevajo za šolarsko knjižnico, kateri se bode naklonil dobiček.

In prireditelji? Začetek je šele to. Pokazali smo narodu košček lepote, ki

spi v njem, v njegovi zemlji, v njegovih srcih, v njegovi deci. Vzljubiti mora to lepoto, iskati je mora še vedno več, da naide vso. Potem bode razumel, da jo mora čuvati, da je ne sme lahkomišlno izpostavljati nevarnosti, da mora z vsemi močmi prispevati k edinosti in ne vrtočlavo rušiti komaj zanočeto ogrodi našega svobodnega doma.

Globok vzgojni pomej imajo šolske prireditve, ne samo za deca, temveč tudi za ljudstvo. Korak za korakom vodimo deca in ljudstvo na pot, ki so nam jo začrtali naši voditelji in ki smo jo z veseljem pozdravili, ker so se naše želje že davno šetale po njej. Prireditve s skrbno in diplomatično izbranim programom nas bodo še najprej in najlažje privedle do smotra. Na ta način se izognemo ljudskemu sovraštvu, kojega bi si nakopali z ustanavljanjem raznih društev, v katerih bi morali s strankarsko barvo na dan in — v boj. Omejimo v takih krajih, ki so sprejeli lastno svobodo kot pastorko, naš delokrog samo na šolo. Delo, ki ga posvetimo mladini, ni nikoli zagrešeno, kot politični delaveci pa dostikrat škodujemo, badiši, ker nas ljudstvo ne razume ali — ker smo šli predaleč. Ako si osvobodimo mladino, bode šlo tudi ljudstvo za nami in naše delo bo mnogo lažje. Bodimo vzgojitelji poštenih jugoslovanskih značajev in ne vrzimo semeja politične strasti v mlada srca in ne izzivajmo ljudstva na boj! Ko človek dorašča, si sam poišče stranko, ki najbolj prija njegovim živlenskimi odnošajem. In če bodo pri vseh strankah sami poštenti, narodno-zavedni značaji, kakor smo jih prijateljsko vzgojili v šoli, ni se nam treba bati nobene protidržavne stranke!

Kmetijski pouk na učiteljskih.

Pri anketi za kmetijsko-nadaljevalne tečaje, ki se je vršila pri poverjeništvi za kmetijstvo meseca julija t. l., se je sprejel predlog, da naj se popolni kmetijski pouk na učiteljskih in sicer v tem smislu, da se razširi na vse letnike učiteljske in da se pri podrobnem načrtu vpoštevajo ne le potrebe šolskega vrtnarstva, ampak tudi potrebe kmetijsko-nadaljevalnih tečajev. Prav tako naj se upelje na ženskem učiteljskem pouku iz gospodinjstva.

Ti predlogi so se predložili poverjeništvi za prosveto v primerno vpoštevane pri reforini kmetijskega pouka.

Kolikor nam je znano, se ni dosedaj glede izpremembe dosedanjega učnega načrta v tem pogledu še ničesar tentnega zgodilo.

Ze prei in slej se je pri raznih prilikah in ponovno povdarjalo, da je za uspešno vpeljavo kmetijske - nadaljevalnih tečajev treba, da se položi podlaga za pouk že na učiteljskem, da se bodo potem učitelji bolj zavedali svojega zvanja nasproti vzgoji kmetijske mladine in da se bodo tudi bolj zainteresirali za strokovno delo med kmetiskim ljudstvom.

Ako hočemo pomagati tem besedam do dejani, potem je naša dolžnost, da revijiramo dosedanjí program za kmetijski pouk na učiteljskih in ga skušamo spraviti v sklad s potrebami učiteljstva zuna po deželi.

Splošni učni načrt za kmetijski pouk na učiteljskih, ki ga imamo od bivše avstrijske učne uprave, ni slab. Po tem načrtu se lahko skrbi, da dobi učitelj tisti

del splošne kmetijske izobrazbe, ki ga neoposabljajo za pouk na ljudski šoli in ki ustvarja tudi potrebne temelje za nadaljevalni pouk. Uspeh je pa odvisen od podrobnega načrta, od tega, kako se pouk izvaja, kako se učna tvarina izbira in podaja učiteljskim. Uspeh je odvisen dalje tudi od tega, kako se jemlje prirodoznanstvo, ki tvori danes bistveni del in glavni temelj kmetijski vede.

Dosedanji načrt predpisuje kmetijski pouk v 3. in 4. letniku, v vsakem po 2 uri na teden, kar bi zneslo za ves čas 160 ur, če računamo skupaj na 40 tednov letnega pouka.

Nič ni treba, da bi se ta pouk razširil na škodo drugim predmetom na več ur v letu, želeli pa je, da se prične takoj s prvim letnikom. Tudi v Srbiji, kjer štejejo učiteljska po 3 letnike, imajo kmetijski pouk v vseh treh letnikih. Na ta način se vzbuja in vzdržuje potrebno zanimanje za kmetijstvo ves čas študija, kar more le ugodno vplivati na vzgojo učiteljskika za poznejši poklic med kmetijskim ljudstvom.

Največjo važnost je polagati na potrebno učno tvarino. S kmetijskim poukom je treha učitelja usposobiti za elementarni pouk iz splošnega kmetijstva in za šolsko vrtnarstvo, za pouk na osnovni šoli in za smoter nadaljevalnega pouka.

Po dosedanjem načrtu ta možnost ni izključena, ampak preje nasprotno. Po tem načrtu se imajo učiteljskiki najprej seznaniti s temeljnimi poroki rastlinskega in živalskega proizvodnje (splošnega kmetijstva) in stoprav potem s posebnimi ali specialnimi strokami šolskega vrtnarstva. Tako dobi učiteljskiki potrebni vpogled v bistvo kmetijske produkcije sploh in s tem potrebno podlago za umevanje kmetijske obrti, in se le potem se vzamejo tiste specialne kmetijske stroke, ki so za šolsko vrtnarstvo najbolj važne.

Ves ta pouk mora podpirati stvarni prirodoslovni pouk, zlasti iz kemije in rastlinstva.

Ako se dosedanjí splošni načrt tudi v podrobnostih prav izvaja, bo vsekako dosti bolj primeren kakor je na načrt za kmetijski pouk na učiteljskih, ki ga je predpisal za vsa učiteljska naše kraljevine bivši minister za prosveto Marinkovič in ki obdeluje v podrobnostih le nekatere stroke, ki prihajajo v poštev za šolsko vrtnarstvo. V tem načrtu, ki se je izdal z naredbom z dne 18. avgusta 1919 pod št. 20827, se ne skrbi za temeljno in splošno kmetijsko izobrazbo učiteljstva, ki na ta način tudi ne more dobiti nobenega globljega vpogleda v bistvo splošnega kmetijstva, ampak skrbí se samo za to, da se seznaní z nekaterimi specialnimi strokami zlasti tistimi, ki se goje na šolskem vrtu. Podrobni načrt predpisuje namreč pouk v vrtnarstvu (po 2 uri v 1. letniku), v perutinarstvu in čebelarstvu (po 1 uri v 2. letniku) in v sadjarstvu, vinogradarstvu in kmetijskem združništvu (po 1 uri na teden).

Na vsak način bi se moral ta načrt dopolniti s poukom v temeljnih vedah kmetijstva, tedaj s splošnim kmetijstvom ozir. z rastlinsko in živalsko produkcijo, ki sta glavna temelja vsega našega kmetijskega gospodarstva in tudi pred vsem potrebna za umevanje kmetijskega obrata sploh. Ta pouk je veliko bolj važen kakor je n. pr. celotni pouk za vse vrste zelenjadl. od solate noter do vrtno kislice ali spinače.

Načrt trpi tudi na tem, da ni za te predmete pravega razmerja med našimi urami. Za vrtnarstvo recte zelenjadarstvo, ki spada še bolj v področje gospodinskega pouka, sta odločeni dve uri na teden, dočim je za vse pouk v sadjarstvu v vinogradarstvu in v kmetijskem združništvu določena samo 1 ura na teden!

Premalo se je v tem načrtu pretresalo pa tudi vprašanje kmetijsko-nadaljevalnega pouka, ker ni v celnem načrtu ne duha ne sluha o splošnem kmetijskem pouku, ki je za nadaljevalne tečaje pred vsem potreben.

Res je, da potrebujemo za vsa učiteljska naše kraljevine enotnega načrta za kmetijski pouk, ali ta naj bo tak, da bo ustrezal potrebam našega učiteljstva, in sicer v dveh smereh:

1. da jih bo usposabljal za temeljni pouk iz kmetijstva na osnovnih in nadaljevalnih šolah, in

2. da jih bo usposabljal za uspešno udejstvovanje na šolskih vrtovih.

In kakor na moških učiteljskih, tako je treba tudi na ženskih učiteljskih času primernih reform glede gospodinskega pouka, kar se ponovno naglašajo, pa žalibog dozdaj zastoji. Ženska ročna dela so važna in potrebna, toda gospodinskega pouka ne morejo nadomeščati! In dokler

ni mogoče gospodinskega pouka tudi praktično izvajati na učiteljskih, naj se poučuje saj to, kar je mogoče v šolski sobi z uspehom podajati. Tudi te učne tvarine je več kot dosti in se bodo temu pouku posvečene ure na učiteljskih prav lahko izpolnile z učno tvarino. Toljko jo je! Veliko bolj se je nasprotno bati, da bo premalo ur odločenih za ta prepotrebni pouk na naših ženskih učiteljskih!

Vil. Rohman, kmetijski svetnik.

Iz naše organizacije.

Društvene vesti.

+ Učiteljsko društvo za Prekmurje zboruje dne 6. oktobra ob 10. uri v drž. osnovni šoli po sporedu, ki si ga določi pri zborovanju. Vsakdo naj izbere med aktualnostmi najvažnejšo, k čemu udeležbi vabi imenom odbora Požegar, t. č. predsednik.

+ Novomeško učiteljsko društvo zboruje v soboto 8. oktobra t. l. ob pol 11. uri dopolne v deški šoli v Novem mestu. Dnevni red:

1. Poročilo predsednika.
2. Poročilo delegatov o skupščini v Rog. Slatini.
3. O šolskih zamudah, poročila tov. Matko.
4. Ugovorete članstva.
5. Slučajnosti.

Zaradi važnosti zborovanja in neprimerne zveze s Trebnjem je določil odbor za zborovanje Novo mesto. — Predsednik.

Vestnik meščanskih šol.

—c Načrt zakona o meščanskih šolah. V ministru za prosveto se proučuje zakonski načrt o meščanskih šolah. Zastopniki meščanskih šol so imeli anketo, na kateri so razpravljali o točkah zakona, ki se tičejo meščanskih šol in o meščanskošolskem vprašanju sploh. Poverjenstvo UJU v Ljubljani je prijavilo kot svojega zastopnika tov. D. Humeka, predsednika Društva učiteljstva meščanskih šol, ki je bil tudi pozvan na anketo. Od tov. Humeka želimo, da nam poda podrobno poročilo o sklenjenih te anketi.

— Venček 3-glasnih narodnih pesni. Ravnanje učiteljskih šol, ki so se v minulem šolskem letu oglašale pri podpisu zastavnice »Venčka 3-glasnih narodnih pesni, III. zvezek«, pa jim z njim niso mogli ustreči, naj blage volje obnove svoje naročilo. Podpisane je namreč iztaknil v svoj zalogi še okrog 100 izvodov omenjene pesemske zbirke in sedaj lahko z njo ustreže vsaj prvim naročnikom. Cena izvoda 3 K 40 h. — V Središču, meseca septembra 1921. — Anton Kosi.

—c Statistični pregled meščanskega šolstva na bivšem Stajerskem. V šolskem letu 1920/21 je bilo na bivšem Stajerskem z zas. dekl. mešč. šol 10 šolskih sester v Celju vred 12 meščanskih šol (med njimi 5 dekl. mešč.). Razen teh je še v Mariboru zas. dekl. mešč. šola šolskih sester (vačnica), katera se pa tukaj ni vpisovala. Štiri mešč. šole so bile popolne, t. i. štirirazredne (dekl. Ptui, deška in obe dekl. Maribor), štiri so bile trirazredne, dve dvorazredne in dve enorazredne. Na teh meščanskih šolah je bilo v vzporednicah 51 razredov, katere je posečalo 1941 otrok. Pozitivni učni uspehi je doseglo 30,2%. Z ozirom na narodnost je bilo 1422 slov., 485 nemšk., ostali pa druge narodnosti. Poučevalo je (z učiteljicami 2 f. del vred) 76 učnih oseb, 36 moških in 40 ženskih. Meščanskošolski izpit ima 25 moških in 31 ženskih učnih moči.

—c Anketa meščanskošolskih zastopnikov v Beogradu. Na prizadevanje vojvodinskega, hrvatskega in slovenskega društva meščanskih učiteljev je pozval minister prosvete v Beograd anketo, ki bi naj izdelala načrt zakona za meščanske šole. Na anketi so bila zastopana vsa doslej obstoječa društva meščanskih učiteljev v naši državi in sicer je zastopal tov. Mita Gjorgjevič vojvodinsko, Josip Kovačević hrvatsko, Ferdo M. Vrbanič bosansko, Samuilo Puhiera dalmatinsko in Drag. Humek slovensko društvo. Ankete se je udeleževal referent za gradje škole Hristo Svirčević, predsednik ji je bil pa načelnik osnovne nastave Vlado Padojevič. Gori navedeni so se sestali v beografskem Učit. domu dne 7. sept. t. l. na predpovetovanje. V teku enega tedna so dovršili svoje delo in izročili na leto prepisan in s tolnačem opremljen zakon predsedniku v nadaljno uporabo. V sredo, dne 14. sept. zvečer so se delegati vrnili domov. O načrtu zakona bo natančneje poročal predsednik slov. društva meščanskih učiteljev na izrednem običnem zboru, ki bo v začetku oktobra v Celju. Takrat bomo tudi sklepali o skupni organizaciji učiteljstva meščanskih šol v kraljevini SHS. Ker je gotovo, da se bo meščanska šola rapidno

razširila po vsej domovini, je tesnejša vez med nami in našimi brati neobhodno potrebna. Že danes imamo v naši kraljevini okrog 120 meščanskih šol s približno 700 učitelji in učiteljicami, ki so o delovanju tovarišev po drugih pokrajinah popolnoma nepoučeni. Na vsak način potrebujemo združitev in samostojnega nastopa za dobrobit meščanske šole in nas samih, na to brez ozira na desno ali levo in brez sentimentalnosti. D. H.

—c Kakor je svoječasno poročal Učit. Glasnik je vojvodinsko učiteljstvo meščanskih šol sklenilo, da ne vstopi v Udruženje Jugoslovanskega Učiteljstva, če po potrebi delovalo skupno s profesoriskim Udruženjem.

Vestnik otroških vrtaric.

Organizacija otroških vrtaric.

Na drugem sestanku vrtaric, ki se je vršil 10. t. m. in ki je bil dobro obiskan, se je ustanovil odsek vrtaric s tov. Čarga kot predsednico, tov. Sadika, blagajničarko in tov. Klaro Blahovo, tajnico.

Akoravno so vse vrtarice članice pri učiteljskem društvu, uvidela se je potreba, da se ustanovi poleg tega odseka vrtaric, drugače ni mogoče skupno delovanje istih.

Raztresene posamezno ali dve v enem kraju ne more učiteljsko društvo za eno prirejati, predavanja ali zastopati njene interese. Zato morajo biti združene, da skupno delujejo in napredujejo.

Ker tov. Čarga ni bila navzoča poročila tajnica, da glede vprašanja, ako bo prevzel višji šolski svet vrtarice od socialne oskrbe, je zvedela toliko, da se mora počakati novega proračuna, ker višji šolski svet nima denarnih sredstev, da bi mogel še ostale vrtarice plačevati.

Poroča se tudi, da so vrtarice, katere so pod oblastjo zaščite dece in mladine, nastavljene na dnevnih zavetiščih. Dodala se jim je ena ura dnevno, več, t. i. mesto 5 ur jih je 6, odvzel so se jim četrti, skrajšale božične, velikonočne in velike počitnice na štirinajst dni. Vzelo se jim je stanovanje, luč in kurjava, katero so imele brezplačno na svojih dosedanjih mestih. Zavetišča, v katerih bi bil prostor, se uporabljajo za drugo. Draginja narašča vsaki dan, ali socialno skrbstvo to malo briga; prestavljena si na svoje mesto in molčati moraš. Ne misli pa socialno skrbstvo, da vrtaricam, katere so na zavetiščih in katerim se je veliko več ur naložilo, bi bilo treba zvišati plačo. Pa glejmo zavetišča v Ljubljani. Nastavljene so učiteljske moči z učiteljsko plačo. Isto delo ima vrtarica na zavetišču kot učiteljica, in pogledno plačo učiteljice in plačo vrtarice na zavetišču!

Veliko ogorčenje je nastalo, med zborovanjem glede tega poročila in odsek vrtaric je sklenil, da se vloži protest potom učiteljskega društva na socialno skrbstvo, da morajo imeti vrtarice pri socialni skrbi iste pravice in iste udobnosti kot vrtarice pri višjem šolskem svetu. Upamo, da bo učiteljsko društvo to podpisalo!

Tajnica predlaga kot zadnjo točko zborovanja, da naj pošljejo vsi vrteci in zavetišča po eno ali dve deli, katera otrok sam napravi, na razstavo, ki bo draga leto v Zagrebu.

Predlog je bil sprejet.

S tem je bil zaključen drugi sestanek vrtaric. K. B.

Iz Jugoslavije.

— Pov. UJU v Ljubljani je prejelo sledeče zahvale: Kancelarija N. Vel. Kralja: Po najvišjem nalogu N. Vel. Kralja čast mi je zahvaliti Vam na izjavi odanosti, koje ste izvolili poslati Mu u ime članova Udruženja. Sekretar kancelarije N. Vel. Kralja K. Krstić. — Pokajinski namestnik: Čast mi je, da se Vam za iskreni pozdrav prve pokr. skupščine učiteljstva v Rogški Slatini kar najpriščneje zahvalim. Bog živi naše jugoslovansko učiteljstvo na korist in procvit naše lepe domovine! Vdani Ivan Hribar.

— Prišega ljubljanskega učiteljstva. V nedeljo, dne 25. t. m. se je vršila slavnostna zapriseba ljubljanskega učiteljstva kralju Aleksandru in na ustavo. Zaprisego je izvršil okrajni šolski nadzornik Hločevar, ki se je ob tej priliki s toplimi besedami spominjal smrti kralja Petra I. Osvoboditelja ter je v jedrnatih besedah očrtal njegove velike zasluge za jugoslovanski narod. Učiteljstvo se je odzvalo njegovemu pozivu in je počastilo spomin ugrlega kralja s trikratnim: Slava! Hkrati je omenjal nastop novega kralja Aleksandra. Nato se je izvršil slavnostni akt. — Enako je zapriseženo tudi v teh dneh učiteljstvo drugih okrajev.

— Fakti, ki niso fakti! »Slovenec« prinaša 16 slučajev, s katerimi skuša dokazati, kako strašne krivice se gode učiteljstvu Slomškove zveze pod sedanjo upravo. Navaja pa samo slučaje provizoričnih imenovanj, katere bodo okrajni šolski nadzorniki prav lahko ovrgli, brez vseh težkoč, ako le navedejo vse kompe-

tente in razloge pri posameznih slučajih — in bodo razkrile vse klerikalne klevete in laži, katerim je nasledel izvršni odbor SLS. In to naj bodo najbolj kričeči slučajji? Bomo pa še zavrnili vse!

— Koliko so vredni klerikalni fakti? »Slovenec« je pisal o korupciji v višjem šolskem svetu ter navajal »fakte«. Čez dva dni pa je prinesel sledeče popravke: »Korupcija v višjem šolskem svetu. Notica priobčena pod tem naslovom, ni točna. Ga. Megušarjeva iz Podzemlja ni bila imenovana za nadučiteljico pri Sv. Jakobu v Ljubljani vsled protekcije; mero-dajna so bila službena leta, kvalifikacija in družinske razmere. — Popravek: Predeli smo: Blagovolite popraviti v št. 26 »Slovenca«. »Učiteljski vestnik«, sledi: »Učiteljica J. iz Ribnega je prestavljena meni nič tebi nič v Radeče.« — Resnica je, da je prestavljena učiteljica gdc. Manica Jenko v Radeče, ker bo mesto učiteljice v Ribnem definitivno oddano; ta pa dobi zato kot provizorična provizorično mesto v Radečah. — Kanonič Nadrah je protestiral v zadnji seji višjega šolskega sveta proti enem slučajju »preganjanja in krivice« neke članice Slomškove zveze, ko mu je predsednik dal v upogled vse akte, je sam priznal, da se je postopalo popolnoma pravilno in objektivno. — Toliko sp pa vredni klerikalni »fakti«!

— Brošura »Dejanja govore« je treba prevesti v srbohrvaščino, da bo srbska javnost poučena in bo izvedela, kake krivice so delali klerikalci nad učiteljstvom, kako so ga krivično preganjali in kake korumpirane razmere so vladale v šolskem podkierikalno vladu. Tam so navedeni vsi konkretni slučajji o krivicah; ne pa upitje klerikalcev sedaj, ki samo upitje o krivicah, ne navedejo pa slučajev, ki bi držali. Vzgled takega praznega upitja je tudi odstavek »Slovenec« ugovornika, ki se glasi sledeče: »Nikdar še v naši deželi ni bilo izvršenih toliko imenovanj, napredovanj, premeščenj itd. iz golih strankarskih razlogov in ne iz stvarnih interesov, kakor pod sedanjo demokratsko vladu. Protekcijonizem in nepotizem sta poznala tako koboče korenine tudi v naši upravi, da se nam kmalu ne bo treba prav nič sramovati svetovnoznane belgrajske »porodice«. V tem oziru se odlikuje zlasti šolska uprava, kar se je nabralo že tukaj nepravilnosti in nezakonitosti, presega vse meje dostojnosti in pravičnosti. Kdor ni demokrat, ne dobi službe, čeprav ima 5—6 let pripravljenskega dela za seboj; demokrat seveda dobi lepo mesto takoj po izstopu iz učiteljskega. Demokratom so rezervirane službe v mestih s srednjimi šolami, kdor ni demokrat, naj plačuje draga stanovanja na dve strani. Okrajnim glavarjem se dajejo čudna navodila, kako naj postopajo v okrajnih šolskih svetih, da pomagajo demokratom ne do pravice, ampak do predpravic. Če se pa pritožijo, dobi od visje šolske oblasti demokrat še eno nagrado, t. i. pa še eno po hrbtu.«

— »Dejanja govore« o klerikalnih persekucijah, ki so jih vršili nad učiteljstvom, tam so registrirani mnogi slučajji uradnega preganjanja in krivic, ki jih je klerikalna stranka s pomočjo Slomškove zveze uradnala nad učiteljstvom zaradi prepričanja. Drugi slučajji o krivičnem namrečanju in preganjanju učiteljstva, so opisani v »Učit. Tov.«. Te slučaje naj pregleda izvršni odbor SLS, ki je o svojih seji dne 19. septembra t. l. izdal sledečo komunikacijo: »Z velikim ogorčenjem se je ohsodilo postopanje pokrajinske uprave za Slovenijo, ki je uvedla in podpira sistem brutalnega preganjanja uradništva, zlasti pa učiteljstva, ki izpoveduje krščanska načela, ter se je sklenilo, da se vsi slučajji uradne persekucije točno registrirajo in za bodoče beležijo in svrho, da se ob svojem času, ko se sedanji sistem smogel, vsi krivci od najvišjih do najnižjih eksemplarično kaznujejo. Obenem se sklene, da se organizira med ljudstvom odločilni boj zoper te razmere, ki naše šolstvo čedalje bolj korumpirajo.« Slomškova zveza naj pogleda, kake slučaje o krivicah ona navaja! Take, da ji mora potem »Slovenec« preklicati — kot neresnične. Kakor mistificira Slomškova zveza »Slovenca«, tako mistificira dr. Korošca in tako vso slovensko javnost o krivicah, ki se gode Slomškarijem.

— Dr. Korošec grozi in napoveduje maščevanje. Na shodu SLS v Ptuiju dne 18. septembra t. l. je izjavil dr. Korošec sledeče: »Kakor finančni minister na gospodarskem polju, tako je grobokop splošne nezadovoljnosti v državi notr. minister s svojim postopanjem glede državnih svobod. Svoboda mišljenja pri nas ni več zagarantirana. To skušajo oni

del splošne kmetijske izobrazbe, ki ga neoposabljajo za pouk na ljudski šoli in ki ustvarja tudi potrebne temelje za nadaljevalni pouk. Uspeh je pa odvisen od podrobnega načrta, od tega, kako se pouk izvaja, kako se učna tvarina izbira in podaja učiteljskim. Uspeh je odvisen dalje tudi od tega, kako se jemlje prirodoznanstvo, ki tvori danes bistveni del in glavni temelj kmetijski vede.

Dosedanji načrt predpisuje kmetijski pouk v 3. in 4. letniku, v vsakem po 2 uri na teden, kar bi zneslo za ves čas 160 ur, če računamo skupaj na 40 tednov letnega pouka.

Nič ni treba, da bi se ta pouk razširil na škodo drugim predmetom na več ur v letu, želeli pa je, da se prične takoj s prvim letnikom. Tudi v Srbiji, kjer štejejo učiteljska po 3 letnike, imajo kmetijski pouk v vseh treh letnikih. Na ta način se vzbuja in vzdržuje potrebno zanimanje za kmetijstvo ves čas študija, kar more le ugodno vplivati na vzgojo učiteljskika za poznejši poklic med kmetijskim ljudstvom.

Največjo važnost je polagati na potrebno učno tvarino. S kmetijskim poukom je treha učitelja usposobiti za elementarni pouk iz splošnega kmetijstva in za šolsko vrtnarstvo, za pouk na osnovni šoli in za smoter nadaljevalnega pouka.

Po dosedanjem načrtu ta možnost ni izključena, ampak preje nasprotno. Po tem načrtu se imajo učiteljskiki najprej seznaniti s temeljnimi poroki rastlinskega in živalskega proizvodnje (splošnega kmetijstva) in stoprav potem s posebnimi ali specialnimi strokami šolskega vrtnarstva. Tako dobi učiteljskiki potrebni vpogled v bistvo kmetijske produkcije sploh in s tem potrebno podlago za umevanje kmetijske obrti, in se le potem se vzamejo tiste specialne kmetijske stroke, ki so za šolsko vrtnarstvo najbolj važne.

Ves ta pouk mora podpirati stvarni prirodoslovni pouk, zlasti iz kemije in rastlinstva.

Ako se dosedanjí splošni načrt tudi v podrobnostih prav izvaja, bo vsekako dosti bolj primeren kakor je na načrt za kmetijski pouk na učiteljskih, ki ga je predpisal za vsa učiteljska naše kraljevine bivši minister za prosveto Marinkovič in ki obdeluje v podrobnostih le nekatere stroke, ki prihajajo v poštev za šolsko vrtnarstvo. V tem načrtu, ki se je izdal z naredbom z dne 18. avgusta 1919 pod št. 20827, se ne skrbi za temeljno in splošno kmetijsko izobrazbo učiteljstva, ki na ta način tudi ne more dobiti nobenega globljega vpogleda v bistvo splošnega kmetijstva, ampak skrbí se samo za to, da se seznaní z nekaterimi specialnimi strokami zlasti tistimi, ki se goje na šolskem vrtu. Podrobni načrt predpisuje namreč pouk v vrtnarstvu (po 2 uri v 1. letniku), v perutinarstvu in čebelarstvu (po 1 uri v 2. letniku) in v sadjarstvu, vinogradarstvu in kmetijskem združništvu (po 1 uri na teden).

Na vsak način bi se moral ta načrt dopolniti s poukom v temeljnih vedah kmetijstva, tedaj s splošnim kmetijstvom ozir. z rastlinsko in živalsko produkcijo, ki sta glavna temelja vsega našega kmetijskega gospodarstva in tudi pred vsem potrebna za umevanje kmetijskega obrata sploh. Ta pouk je veliko bolj važen kakor je n. pr. celotni pouk za vse vrste zelenjadi, od solate noter do vrtnice ali spinače.

Načrt trpi tudi na tem, da ni za te predmete pravega razmerja med našimi urami. Za vrtnarstvo recte zelenjadarstvo, ki spada še bolj v področje gospodinskega pouka, sta odločeni dve uri na teden, dočim je za vse pouk v sadjarstvu v vinogradarstvu in v kmetijskem združništvu določena samo 1 ura na teden!

Premalo se je v tem načrtu pretresalo pa tudi vprašanje kmetijsko-nadaljevalnega pouka, ker ni v celnem načrtu ne duha ne sluha o splošnem kmetijskem pouku, ki je za nadaljevalne tečaje pred vsem potreben.

Res je, da potrebujemo za vsa učiteljska naše kraljevine enotnega načrta za kmetijski pouk, ali ta naj bo tak, da bo ustrezal potrebam našega učiteljstva, in sicer v dveh smereh:

1. da jih bo usposabljal za temeljni pouk iz kmetijstva na osnovnih in nadaljevalnih šolah, in

2. da jih bo usposabljal za uspešno udejstvovanje na šolskih vrtovih.

In kakor na moških učiteljskih, tako je treba tudi na ženskih učiteljskih času primernih reform glede gospodinskega pouka, kar se ponovno naglašajo, pa žalobno doždi zastoji. Ženska ročna dela so važna in potrebna, toda gospodinskega pouka ne morejo nadomeščati! In dokler

ni mogoče gospodinskega pouka tudi praktično izvajati na učiteljskih, naj se poučuje saj to, kar je mogoče v šolski sobi z uspehom podajati. Tudi te učne tvarine je več kot dosti in se bodo temu pouku posvečene ure na učiteljskih prav lahko izpolnile z učno tvarino. Toljko jo je! Veliko bolj se je nasprotno bati, da bo premalo ur odločenih za ta prepotrebni pouk na naših ženskih učiteljskih!

Vil. Rohman, kmetijski svetnik.

Iz naše organizacije.

Društvene vesti.

+ Učiteljsko društvo za Prekmurje zboruje dne 6. oktobra ob 10. uri v drž. osnovni šoli po sporedu, ki si ga določi pri zborovanju. Vsakdo naj izbere med aktualnostmi najvažnejšo, k čemu udeležbi vabi imenom odbora Požegar, t. č. predsednik.

+ Novomeško učiteljsko društvo zboruje v soboto 8. oktobra t. l. ob pol 11. uri dopolnje v deški šoli v Novem mestu. Dnevni red:

1. Poročilo predsednika.
2. Poročilo delegatov o skupščini v Rog. Slatini.
3. O šolskih zamudah, poročila tov. Matko.
4. Ugotovitev članstva.
5. Slučajnosti.

Zaradi važnosti zborovanja in neprimerne zveze s Trebnjem je določil odbor za zborovanje Novo mesto. — Predsednik.

Vestnik meščanskih šol.

—c Načrt zakona o meščanskih šolah. V ministru za prosveto se proučuje zakonski načrt o meščanskih šolah. Zastopniki meščanskih šol so imeli anketo, na kateri so razpravljali o točkah zakona, ki se tičejo meščanskih šol in o meščanskošolskem vprašanju sploh. Poverjenstvo UJU v Ljubljani je prijavilo kot svojega zastopnika tov. D. Humeka, predsednika Društva učiteljstva meščanskih šol, ki je bil tudi pozvan na anketo. Od tov. Humeka želimo, da nam poda podrobno poročilo o sklenjenih te anketi.

— Venček 3-glasnih narodnih pesni. Ravnanje učiteljskih šol, ki so se v minulem šolskem letu oglašale pri podpisu zastavnice »Venčka 3-glasnih narodnih pesni, III. zvezek«, pa jim z njim niso mogli ustreči, naj blage volje obnove svoje naročilo. Podpisane je namreč iztaknil v svoj zalogi še okrog 100 izvodov omenjene pesemske zbirke in sedaj lahko z njo ustreže vsaj prvim naročnikom. Cena izvoda 3 K 40 h. — V Središču, meseca septembra 1921. — Anton Kosl.

—c Statistični pregled meščanskega šolstva na bivšem Stajerskem. V šolskem letu 1920/21 je bilo na bivšem Stajerskem z zas. dekl. mešč. šol 30 šolskih sester v Celju vred 12 meščanskih šol (med njimi 5 dekl. mešč.). Razen teh je še v Mariboru zas. dekl. mešč. šola šolskih sester (vačnica), katera se pa tukaj ni vpisovala. Štiri mešč. šole so bile popolne, t. i. štirirazredne (dekl. Ptui, deška in obe dekl. Maribor), štiri so bile trirazredne, dve dvorazredne in dve enorazredne. Na teh meščanskih šolah je bilo v vzporednicah 51 razredov, katere je posečalo 1941 otrok. Pozitivni učni uspehi je doseglo 30,2%. Z ozirom na narodnost je bilo 1422 slov., 485 nemšk., ostali pa druge narodnosti. Poučevalo je (z učiteljicami 2 f. del vred) 76 učnih oseb, 36 moških in 40 ženskih. Meščanskošolski izpit ima 25 moških in 31 ženskih učnih moči.

—c Anketa meščanskošolskih zastopnikov v Beogradu. Na prizadevanje vojvodinskega, hrvatskega in slovenskega društva meščanskih učiteljev je pozval minister prosvete v Beograd anketo, ki bi naj izdelala načrt zakona za meščanske šole. Na anketi so bila zastopana vsa doslej obstoječa društva meščanskih učiteljev v naši državi in sicer je zastopal tov. Mita Gjorgjevič vojvodinsko, Josip Kovačević hrvatsko, Ferdo M. Vrbanič slovensko, Samuilo Puhiera dalmatinsko in Drag. Humek slovensko društvo. Ankete se je udeleževal referent za gradje škole Hristo Svirčević, predsednik ji je bil pa načelnik osnovne nastave Vlado Padojevič. Gori navedeni so se sestali v beografskem Učit. domu dne 7. sept. t. l. na predpovetovanje. V teku enega tedna so dovršili svoje delo in izročili na lepno prepisan in s tolnačem opremljen zakon predsedniku v nadaljnjo uporabo. V sredo, dne 14. sept. zvečer so se delegati vrnili domov. O načrtu zakona bo natančneje poročal predsednik slov. društva meščanskih učiteljev na izrednem običnem zboru, ki bo v začetku oktobra v Celju. Takrat bomo tudi sklepali o skupni organizaciji učiteljstva meščanskih šol v kraljevini SHS. Ker je gotovo, da se bo meščanska šola rapidno

razširila po vsej domovini, je tesnejša vez med nami in našimi brati neobhodno potrebna. Že danes imamo v naši kraljevini okrog 120 meščanskih šol s približno 700 učitelji in učiteljicami, ki so o delovanju tovarišev po drugih pokrajinah popolnoma nepoučeni. Na vsak način potrebujemo združitev in samostojnega nastopa za dobrobit meščanske šole in nas samih, na to brez ozira na desno ali levo in brez sentimentalnosti. D. H.

—c Kakor je svoječasno poročal Učit. Glasnik je vojvodinsko učiteljstvo meščanskih šol sklenilo, da ne vstopi v Udruženje Jugoslovanskega Učiteljstva, če po potrebi delovalo skupno s profesoriskim Udruženjem.

Vestnik otroških vrtaric.

Organizacija otroških vrtaric.

Na drugem sestanku vrtaric, ki se je vršil 10. t. m. in ki je bil dobro obiskan, se je ustanovil odsek vrtaric s tov. Čarga kot predsednico, tov. Sadika, blagajničarko in tov. Klaro Balohovo, tajnico.

Akoravno so vse vrtarice članice pri učiteljskem društvu, uvidela se je potreba, da se ustanovi poleg tega odseka vrtaric, drugače ni mogoče skupno delovanje istih.

Raztresene posamezno ali dve v enem kraju ne more učiteljsko društvo za eno prirejati, predavanja ali zastopati njene interese. Zato morajo biti združene, da skupno delujejo in napredujejo.

Ker tov. Čarga ni bila navzoča poročila tajnica, da glede vprašanja, ako bo prevzel višji šolski svet vrtarice od socialne oskrbe, je zvečala toliko, da se mora počakati novega proračuna, ker višji šolski svet nima denarnih sredstev, da bi mogel še ostale vrtarice plačevati.

Poroča se tudi, da so vrtarice, katere so pod oblastjo zaščite dece in mladine, nastavljen na dnevnih zavetiščih. Dodala se jim je ena ura dnevno, več, t. i. mesto 5 ur jih je 6, odvzel so se jim četrti, skrajšale božične, velikonočne in velike počitnice na štirinajst dni. Vzelo se jim je stanovanje, luč in kurjava, katero so imele brezplačno na svojih dosedanjih mestih. Zavetišča, v katerih bi bil prostor, se uporabljajo za drugo. Draginja narašča vsaki dan, ali socialno skrbstvo to malo briga; prestavljena si na svoje mesto in molčati moraš. Ne misli pa socialno skrbstvo, da vrtaricam, katere so na zavetiščih in katerim se je veliko več ur naložilo, bi bilo treba zvišati plačo. Pa glejmo zavetišča v Ljubljani. Nastavljene so učiteljske moči z učiteljsko plačo. Isto delo ima vrtarica na zavetišču kot učiteljica, in pogledno plačo učiteljice in plačo vrtarice na zavetišču!

Veliko ogorčenje je nastalo, med zborovanjem glede tega poročila in odsek vrtaric je sklenil, da se vloži protest potom učiteljskega društva na socialno skrbstvo, da morajo imeti vrtarice pri socialni skrbi iste pravice in iste udobnosti kot vrtarice pri višjem šolskem svetu. Upamo, da bo učiteljsko društvo to podpisalo!

Tajnica predlaga kot zadnjo točko zborovanja, da naj pošljejo vsi vrtec in zavetišča po eno ali dve deli, katera otrok sam napravi, na razstavo, ki bo drago leto v Zagrebu.

Predlog je bil sprejet.

S tem je bil zaključen drugi sestanek vrtaric. K. B.

Iz Jugoslavije.

— Pov. UJU v Ljubljani je prejelo sledeče zahvale: Kancelarija N. Vel. Kralja: Po najvišjem nalogu N. Vel. Kralja čast mi je zahvaliti Vam na izjavi odanosti, koje ste izvolili poslati Mu u ime članova Udruženja. Sekretar kancelarije N. Vel. Kralja K. Krstić. — Pokajinski namestnik: Čast mi je, da se Vam za iskreni pozdrav prve pokr. skupščine učiteljstva v Rogški Slatini kar najprijetneje zahvalim. Bog živi naše jugoslovansko učiteljstvo na korist in procvet naše lepe domovine! Vdani Ivan Hribar.

— Prišega ljubljanskega učiteljstva. V nedeljo, dne 25. t. m. se je vršila slavnostna zapriseba ljubljanskega učiteljstva kralju Aleksandru in na ustavo. Zaprisego je izvršil okrajni šolski nadzornik Hločevar, ki se je ob tej priliki s toplimi besedami spominjal smrti kralja Petra I. Osvoboditelja ter je v jedrnatih besedah očrtal njegove velike zasluge za jugoslovanski narod. Učiteljstvo se je odzvalo njegovemu pozivu in je počastilo spomin ugrlega kralja s trikratnim: Slava! Hkrati je omenjal nastop novega kralja Aleksandra. Nato se je izvršil slavnostni akt. — Enako je zapriseženo tudi v teh dneh učiteljstvo drugih okrajev.

— Fakti, ki niso fakti! »Slovenec« prinaša 16 slučajev, s katerimi skuša dokazati, kako strašne krivice se gode učiteljstvu Slomškove zveze pod sedanjo upravo. Navaja pa samo slučaje provizičnih imenovanj, katere bodo okrajni šolski nadzorniki prav lahko ovrgli, brez vseh težkoč, ako le navedejo vse kompe-

tente in razloge pri posameznih slučajih — in bodo razkrile vse klerikalne klevete in laži, katerim je nasledel izvršni odbor SLS. In to naj bodo najbolj kričeči slučajji? Bomo pa še zavrnili vse!

— Koliko so vredni klerikalni fakti? »Slovenec« je pisal o korupciji v višjem šolskem svetu ter navajal »fakte«. Čez dva dni pa je prinesel sledeče popravke: »Korupcija v višjem šolskem svetu. Notica priobčena pod tem naslovom, ni točna. Ga. Megušarjeva iz Podzemlja ni bila imenovana za nadučiteljico pri Sv. Jakobu v Ljubljani vsled protekcije; mero-dajna so bila službena leta, kvalifikacija in družinske razmere. — Popravek: Prejeli smo: Blagovolite popraviti v št. 26 »Slovenca«. »Učiteljski vestnik«, sledi: »Učiteljica J. iz Ribnega je prestavljena meni nič tebi nič v Radeče.« — Resnica je, da je prestavljena učiteljica gdc. Manica Jenko v Radeče, ker bo mesto učiteljice v Ribnem definitivno oddano; ta pa dobi zato kot proviziorna proviziorno mesto v Radečah. — Kanonik Nadrah je protestiral v zadnji seji višjega šolskega sveta proti enem slučajju »preganjanja in krivice« neke članice Slomškove zveze, ko mu je predsednik dal v upogled vse akte, je sam priznal da se je postopalo popolnoma pravilno in objektivno. — Toliko sp pa vredni klerikalni »fakti«!

— Brošura »Dejanja govore« je treba prevesti v srbohrvaščino, da bo srbska javnost poučena in bo izvedela, kake krivice so delali klerikalci nad učiteljstvom, kako so ga krivično preganjali in kake korumpirane razmere so vladale v šolskem podkierikalno vlado. Tam so navedeni vsi konkretni slučajji o krivicah; ne pa upitje klerikalcev sedaj, ki samo upitje o krivicah, ne navedejo pa slučajev, ki bi držali. Vzgled takega praznega upitja je tudi odstavek »Slovenec« ugovorka, ki se glasi sledeče: »Nikdar še v naši deželi ni bilo izvršenih toliko imenovanj, napredovanj, premeščenj itd. iz golih strankarskih razlogov in ne iz stvarnih interesov, kakor pod sedanjo demokratsko vlado. Protekcijonizem in nepotizem sta poznala tako koboče korenine tudi v naši upravi, da se nam kmalu ne bo treba prav nič sramovati svetovnoznane belgrajske »porodice«. V tem oziru se odlikuje zlasti šolska uprava, kar se je nabralo že tukaj nepravilnosti in nezakonitosti, presega vse meje dostojnosti in pravčnosti. Kdor ni demokrat, ne dobi službe, čeprav ima 5—6 let pripravljalnega dela za seboj; demokrat seveda dobi lepo mesto takoj po izstopu iz učiteljskega. Demokratom so rezervirane službe v mestih s srednjimi šolami, kdor ni demokrat, naj plačuje draga stanovanja na dve strani. Okrajnim glavarjem se dajejo čudna navodila, kako naj postopajo v okrajnih šolskih svetih, da pomagajo demokratom ne do pravice, ampak do predpravic. Če se pa pritožijo, dobi od visje šolske oblasti demokrat še eno nagrado, t. i. pa še eno po hrbtu.«

— »Dejanja govore« o klerikalnih persekucijah, ki so jih vršili nad učiteljstvom, tam so registrirani mnogi slučajji uradnega preganjanja in krivic, ki jih je klerikalna stranka s pomočjo Slomškove zveze uradnala nad učiteljstvom zaradi prepričanja. Drugi slučajji o krivičnem namrečanju in preganjanju učiteljstva, so opisani v »Učit. Tov.«. Te slučaje naj pregleda izvršni odbor SLS, ki je o svojih seji dne 19. septembra t. l. izdal sledečo komunikacijo: »Z velikim ogorčenjem se je ohsodilo postopanje pokrajinske uprave za Slovenijo, ki je uvedla in podpira sistem brutalnega preganjanja uradništva, zlasti pa učiteljstva, ki izpoveduje krsčanska načela, ter se je sklenilo, da se vsi slučajji uradne persekucije točno registrirajo in za bodoče beležijo v svrhu, da se ob svojem času, ko se sedanji sistem smogelji, vsi krivci od najvišjih do najnižjih eksemplarično kaznujejo. Obenem se sklene, da se organizira med ljudstvom odločilni boj zoper te razmere, ki naše šolstvo čedalje bolj korumpirajo.« Slomškova zveza naj pogleda, kake slučaje o krivicah ona navaja! Take, da ji mora potem »Slovenec« preklicati — kot neresnične. Kakor mistificira Slomškova zveza »Slovenca«, tako mistificira dr. Korošca in tako vso slovensko javnost o krivicah, ki se gode Slomškarijem.

— Dr. Korošec grozi in napoveduje maščevanje. Na shodu SLS v Ptuiju dne 18. septembra t. l. je izjavil dr. Korošec sledeče: »Kakor finančni minister na gospodarskem polju, tako je grobokop splošne nezadovoljnosti v državi notr. minister s svojim postopanjem glede državnih svobod. Svoboda mišljenja pri nas ni več zagarantirana. To skušajo oni

del splošne kmetijske izobrazbe, ki ga neoposabljajo za pouk na ljudski šoli in ki ustvarja tudi potrebne temelje za nadaljevalni pouk. Uspeh je pa odvisen od podrobnega načrta, od tega, kako se pouk izvaja, kako se učna tvarina izbira in podaja učiteljskim. Uspeh je odvisen dalje tudi od tega, kako se jemlje prirodoznanstvo, ki tvori danes bistveni del in glavni temelj kmetijski vede.

Dosedanji načrt predpisuje kmetijski pouk v 3. in 4. letniku, v vsakem po 2 uri na teden, kar bi zneslo za ves čas 160 ur, če računamo skupaj na 40 tednov letnega pouka.

Nič ni treba, da bi se ta pouk razširil na škodo drugim predmetom na več ur v letu, želeli pa je, da se prične takoj s prvim letnikom. Tudi v Srbiji, kjer štejejo učiteljska po 3 letnike, imajo kmetijski pouk v vseh treh letnikih. Na ta način se vzbuja in vzdržuje potrebno zanimanje za kmetijstvo ves čas študija, kar more le ugodno vplivati na vzgojo učiteljskika za poznejši poklic med kmetijskim ljudstvom.

Največjo važnost je polagati na potrebno učno tvarino. S kmetijskim poukom je treha učitelja usposobiti za elementarni pouk iz splošnega kmetijstva in za šolsko vrtnarstvo, za pouk na osnovni šoli in za smoter nadaljevalnega pouka.

Po dosedanjem načrtu ta možnost ni izključena, ampak preje nasprotno. Po tem načrtu se imajo učiteljskiki najprej seznaniti s temeljnimi poroki rastlinskega in živalskega proizvodnje (splošnega kmetijstva) in stoprav potem s posebnimi ali specialnimi strokami šolskega vrtnarstva. Tako dobi učiteljskiki potrebni vpogled v bistvo kmetijske produkcije sploh in s tem potrebno podlago za umevanje kmetijske obrti, in se le potem se vzamejo tiste specialne kmetijske stroke, ki so za šolsko vrtnarstvo najbolj važne.

Ves ta pouk mora podpirati stvarni prirodoslovni pouk, zlasti iz kemije in rastlinstva.

Ako se dosedanjí splošni načrt tudi v podrobnostih prav izvaja, bo vsekako dosti bolj primeren kakor je na načrt za kmetijski pouk na učiteljskih, ki ga je predpisal za vsa učiteljska naše kraljevine bivši minister za prosveto Marinkovič in ki obdeluje v podrobnostih le nekatere stroke, ki prihajajo v poštev za šolsko vrtnarstvo. V tem načrtu, ki se je izdal z naredbó z dne 18. avgusta 1919 pod št. 20827, se ne skrbi za temeljno in splošno kmetijsko izobrazbo učiteljstva, ki na ta način tudi ne more dobiti nobenega globljega vpogleda v bistvo splošnega kmetijstva, ampak skrbí se samo za to da se seznaní z nekaterimi specialnimi strokami zlasti tistimi, ki se goje na šolskem vrtu. Podrobni načrt predpisuje namreč pouk v vrtnarstvu (po 2 uri v 1. letniku), v perutinarstvu in čebelarstvu (po 1 uri v 2. letniku) in v sadjarstvu, vinogradarstvu in kmetijskem združništvu (po 1 uri na teden).

Na vsak način bi se moral ta načrt dopolniti s poukom v temeljnih vedah kmetijstva, tedaj s splošnim kmetijstvom oziroma z rastlinsko in živalsko produkcijo, ki sta glavna temelja vsega našega kmetijskega gospodarstva in tudi pred vsem potrebna za umevanje kmetijskega obrata sploh. Ta pouk je veliko bolj važen kakor je n. pr. celotni pouk za vse vrste zelenjadi, od solate noter do vrtné kislice ali spinače.

Načrt trpi tudi na tem, da ni za te predmete pravega razmerja med našimi urami. Za vrtnarstvo recte zelenjadarstvo, ki spada še bolj v področje gospodinskega pouka, sta odločeni dve uri na teden, dočim je za vse pouk v sadjarstvu v vinogradarstvu in v kmetijskem združništvu določena samo 1 ura na teden!

Premalo se je v tem načrtu pretresalo pa tudi vprašanje kmetijsko-nadaljevalnega pouka, ker ni v celnem načrtu ne duha ne sluha o splošnem kmetijskem pouku, ki je za nadaljevalne tečaje pred vsem potreben.

Res je, da potrebujemo za vsa učiteljska naše kraljevine enotnega načrta za kmetijski pouk, ali ta naj bo tak, da bo ustrezal potrebam našega učiteljstva, in sicer v dveh smereh:

1. da jih bo usposabljal za temeljni pouk iz kmetijstva na osnovnih in nadaljevalnih šolah, in

2. da jih bo usposabljal za uspešno udejstvovanje na šolskih vrtovih.

In kakor na moških učiteljskih, tako je treba tudi na ženskih učiteljskih času primernih reform glede gospodinskega pouka, kar se ponovno naglašajo, pa žalobno dozdaj zastoji. Ženska ročna dela so važna in potrebna, toda gospodinskega pouka ne morejo nadomeščati! In dokler

ni mogoče gospodinskega pouka tudi praktično izvajati na učiteljskih, naj se poučuje saj to, kar je mogoče v šolski sobi z uspehom podajati. Tudi te učne tvarine je več kot dosti in se bodo temu pouku posvečene ure na učiteljskih prav lahko izpolnile z učno tvarino. Toljko jo je! Veliko bolj se je nasprotno bati, da bo premalo ur odločenih za ta prepotrebni pouk na naših ženskih učiteljskih!

Vil. Rohman, kmetijski svetnik.

Iz naše organizacije.

Društvene vesti.

+ Učiteljsko društvo za Prekmurje zboruje dne 6. oktobra ob 10. uri v drž. osnovni šoli po sporedu, ki si ga določi pri zborovanju. Vsakdo naj izbere med aktualnostmi najvažnejšo, k čemu udeležbi vabi imenom odbora Požegar, t. č. predsednik.

+ Novomeško učiteljsko društvo zboruje v soboto 8. oktobra t. l. ob pol 11. uri dopolnje v deški šoli v Novem mestu. Dnevni red:

1. Poročilo predsednika.
2. Poročilo delegatov o skupščini v Rog. Slatini.
3. O šolskih zamudah, poročila tov. Matko.
4. Ugotovitev članstva.
5. Slučajnosti.

Zaradi važnosti zborovanja in neprimerne zveze s Trebnjem je določil odbor za zborovanje Novo mesto. — Predsednik.

Vestnik meščanskih šol.

—c Načrt zakona o meščanskih šolah. V ministru za prosveto se proučuje zakonski načrt o meščanskih šolah. Zastopniki meščanskih šol so imeli anketo, na kateri so razpravljali o točkah zakona, ki se tičejo meščanskih šol in o meščanskošolskem vprašanju sploh. Poverjeništvu UJU v Ljubljani je prijavilo kot svojega zastopnika tov. D. Humeka, predsednika Društva učiteljstva meščanskih šol, ki je bil tudi pozvan na anketo. Od tov. Humeka želimo, da nam poda podrobno poročilo o sklenjenih te anketi.

— Venček 3-glasnih narodnih pesni. Ravnateljstva meščanskih šol, ki so se v minulem šolskem letu oglasila pri podpisu zastavnice »Venčka 3-glasnih narodnih pesni, III. zvezek«, pa jim z njim niso mogli ustreči, naj blage volje obnove svoje naročilo. Podpisane je namreč iztaknil v svoj zalogi še okrog 100 izvodov omenjene pesemske zbirke in sedaj lahko z njo ustreže vsaj prvim naročnikom. Cena izvoda 3 K 40 h. — V Središču, meseca septembra 1921. — Anton Kosl.

—c Statistični pregled meščanskega šolstva na bivšem Stajerskem. V šolskem letu 1920/21 je bilo na bivšem Stajerskem z zas. dekl. mešč. šol 30 šolskih sester v Celju vred 12 meščanskih šol (med njimi 5 dekl. mešč.). Razen teh je še v Mariboru zas. dekl. mešč. šola šolskih sester (vašnica), katera se pa tukaj ni vpisovala. Štiri mešč. šole so bile popolne, t. i. štirirazredne (dekl. Ptui, deška in obe dekl. Maribor), štiri so bile trirazredne, dve dvorazredne in dve enorazredne. Na teh meščanskih šolah je bilo v vzporednicah 51 razredov, katere je posečalo 1941 otrok. Pozitivni učni uspehi je doseglo 30,2%. Z ozirom na narodnost je bilo 1422 slov., 485 nemšk., ostali pa druge narodnosti. Poučevalo je (z učiteljicami 2 f. del vred) 76 učnih oseb, 36 moških in 40 ženskih. Meščanskošolski izpit ima 25 moških in 31 ženskih učnih moči.

—c Anketa meščanskošolskih zastopnikov v Beogradu. Na prizadevanje vojvodinskega, hrvatskega in slovenskega društva meščanskih učiteljev je pozval minister prosvete v Beograd anketo, ki bi naj izdelala načrt zakona za meščanske šole. Na anketi so bila zastopana vsa doslej obstoječa društva meščanskih učiteljev v naši državi in sicer je zastopal tov. Mita Gjorgjevič vojvodinsko, Josip Kovačević hrvatsko, Ferdo M. Vrbanič bosansko, Samuilo Puhiera dalmatinsko in Drag. Humek slovensko društvo. Ankete se je udeleževal referent za gradje škole Hristo Svirčević, predsednik ji je bil pa načelnik osnovne nastave Vlado Padojevič. Gori navedeni so se sestali v beografskem Učit. domu dne 7. sept. t. l. na predpovetovanje. V teku enega tedna so dovršili svoje delo in izročili na lepno prepisan in s tolnačem opremljen zakon predsedniku v nadaljno uporabo. V sredo, dne 14. sept. zvečer so se delegati vrnili domov. O načrtu zakona bo natančneje poročal predsednik slov. društva meščanskih učiteljev na izrednem običnem zboru, ki bo v začetku oktobra v Celju. Takrat bomo tudi sklepali o skupni organizaciji učiteljstva meščanskih šol v kraljevini SHS. Ker je gotovo, da se bo meščanska šola rapidno

razširila po vsej domovini, je tesnejša vez med nami in našimi brati neobhodno potrebna. Že danes imamo v naši kraljevini okrog 120 meščanskih šol s približno 700 učitelji in učiteljicami, ki so o delovanju tovarišev po drugih pokrajinah popolnoma nepoučeni. Na vsak način potrebujemo združitev in samostojnega nastopa za dobrobit meščanske šole in nas samih, na to brez ozira na desno ali levo in brez sentimentalnosti. D. H.

—c Kakor je svoječasno poročal Učit. Glasnik je vojvodinsko učiteljstvo meščanskih šol sklenilo, da ne vstopi v Udruženje Jugoslovanskega Učiteljstva, če po potrebi delovalo skupno s profesoriskim Udruženjem.

Vestnik otroških vrtaric.

Organizacija otroških vrtaric.

Na drugem sestanku vrtaric, ki se je vršil 10. t. m. in ki je bil dobro obiskan, se je ustanovil odsek vrtaric s tov. Čarga kot predsednico, tov. Sadika, blagajničarko in tov. Klaro Balohovo, tajnico.

Akoravno so vse vrtarice članice pri učiteljskem društvu, uvidela se je potreba, da se ustanovi poleg tega odsek vrtaric, drugače ni mogoče skupno delovanje istih.

Raztresene posamezno ali dve v enem kraju ne more učiteljsko društvo za eno prirejati, predavanja ali zastopati njene interese. Zato morajo biti združene, da skupno delujejo in napredujejo.

Ker tov. Čarga ni bila navzoča poročila tajnica, da glede vprašanja, ako bo prevzel višji šolski svet vrtarice od socialne oskrbe, je zvečala toliko, da se mora počakati novega proračuna, ker višji šolski svet nima denarnih sredstev, da bi mogel še ostale vrtarice plačevati.

Poroča se tudi, da so vrtarice, katere so pod oblastjo zaščite dece in mladine, nastavljen na dnevnih zavetiščih. Dodala se jim je ena ura dnevno, več, t. i. mesto 5 ur jih je 6, odvzel so se jim četrti, skrajšale božične, velikonočne in velike počitnice na štirinajst dni. Vzelo se jim je stanovanje, luč in kurjava, katero so imele brezplačno na svojih dosedanjih mestih. Zavetišča, v katerih bi bil prostor, se uporabljajo za drugo. Draginja narašča vsaki dan, ali socialno skrbstvo to malo briga; prestavljena si na svoje mesto in molčati moraš. Ne misli pa socialno skrbstvo, da vrtaricam, katere so na zavetiščih in katerim se je veliko več ur naložilo, bi bilo treba zvišati plačo. Pa glejmo zavetišča v Ljubljani. Nastavljene so učiteljske moči z učiteljsko plačo. Isto delo ima vrtarica na zavetišču kot učiteljica, in pogledno plačo učiteljice in plačo vrtarice na zavetišču!

Veliko ogorčenje je nastalo, med zborovanjem glede tega poročila in odsek vrtaric je sklenil, da se vloži protest potom učiteljskega društva na socialno skrbstvo, da morajo imeti vrtarice pri socialni skrbi iste pravice in iste udobnosti kot vrtarice pri višjem šolskem svetu. Upamo, da bo učiteljsko društvo to podpisalo!

Tajnica predlaga kot zadnjo točko zborovanja, da naj pošljejo vsi vrtec in zavetišča po eno ali dve deli, katera otrok sam napravi, na razstavo, ki bo drago leto v Zagrebu.

Predlog je bil sprejet.

S tem je bil zaključen drugi sestanek vrtaric. K. B.

Iz Jugoslavije.

— Pov. UJU v Ljubljani je prejelo sledeče zahvale: Kancelarija N. Vel. Kralja: Po najvišjem nalogu N. Vel. Kralja čast mi je zahvaliti Vam na izjavi odanosti, koje ste izvolili poslati Mu u ime članova Udruženja. Sekretar kancelarije N. Vel. Kralja K. Krstić. — Pokajinski namestnik: Čast mi je, da se Vam za iskreni pozdrav prve pokr. skupščine učiteljstva v Rogški Slatini kar najpriščneje zahvalim. Bog živi naše jugoslovansko učiteljstvo na korist in procvit naše lepe domovine! Vdani Ivan Hribar.

— Prišega ljubljanskega učiteljstva. V nedeljo, dne 25. t. m. se je vršila slavnostna zapriseba ljubljanskega učiteljstva kralju Aleksandru in na ustavo. Zaprisego je izvršil okrajni šolski nadzornik Hločevár, ki se je ob tej priliki s toplimi besedami spominjal smrti kralja Petra I. Osvoboditelja ter je v jedrnatih besedah očrtal njegove velike zasluge za jugoslovanski narod. Učiteljstvo se je odzvalo njegovemu pozivu in je počastilo spomin ugrlega kralja s trikratnim: Slava! Hkrati je omenjal nastop novega kralja Aleksandra. Nato se je izvršil slavnostni akt. — Enako je zapriseženo tudi v teh dneh učiteljstvo drugih okrajev.

— Fakti, ki niso fakti! »Slovenec« prinaša 16 slučajev, s katerimi skuša dokazati, kako strašne krivice se gode učiteljstvu Slomškove zveze pod sedanjo upravo. Navaja pa samo slučaje provizoričnih imenovanj, katere bodo okrajni šolski nadzorniki prav lahko ovrgli, brez vseh težkoč, ako le navedejo vse kompe-

tente in razloge pri posameznih slučajih — in bodo razkrile vse klerikalne klevete in laži, katerim je nasledel izvršni odbor SLS. In to naj bodo najbolj kričeči slučajji? Bomo pa še zavrnili vse!

— Koliko so vredni klerikalni fakti? »Slovenec« je pisal o korupciji v višjem šolskem svetu ter navajal »fakte«. Čez dva dni pa je prinesel sledeče popravke: »Korupcija v višjem šolskem svetu. Notica priobčena pod tem naslovom, ni točna. Ga. Megušarjeva iz Podzemlja ni bila imenovana za nadučiteljico pri Sv. Jakobu v Ljubljani vsled protekcije; merodajna so bila službena leta, kvalifikacija in družinske razmere. — Popravek: Prejeli smo: Blagovolite popraviti v št. 26 »Slovenca«. »Učiteljski vestnik«, sledi: »Učiteljica J. iz Ribnega je prestavljena meni nič tebi nič v Radeče.« — Resnica je, da je prestavljena učiteljica gdc. Manica Jenko v Radeče, ker bo mesto učiteljice v Ribnem definitivno oddano; ta pa dobi zato kot provizorično provizorično mesto v Radečah. — Kanonik Nadrah je protestiral v zadnji seji višjega šolskega sveta proti enem slučajju »preganjanja in krivice« neke članice Slomškove zveze, ko mu je predsednik dal v upogled vse akte, je sam priznal da se je postopalo popolnoma pravilno in objektivno. — Toliko sp pa vredni klerikalni »fakti«!

— Brošura »Dejanja govore« je treba prevesti v srbohrvaščino, da bo srbska javnost poučena in bo izvedela, kake krivice so delali klerikalci nad učiteljstvom, kako so ga krivično preganjali in kake korumpirane razmere so vladale v šolskem podkierikalno vladu. Tam so navedeni vsi konkretni slučajji o krivicah; ne pa upitje klerikalcev sedaj, ki samo upitje o krivicah, ne navedejo pa slučajev, ki bi držali. Vzgled takega praznega upitja je tudi odstavek »Slovenec« ugovornika, ki se glasi sledeče: »Nikdar še v naši deželi ni bilo izvršenih toliko imenovanj, napredovanj, premeščenj itd. iz golih strankarskih razlogov in ne iz stvarnih interesov, kakor pod sedanjo demokratsko vlado. Protekcijonizem in nepotizem sta poznala tako kobočne korenine tudi v naši upravi, da se nam kmalu ne bo treba prav nič sramovati svetovnoznane belgrajske »porodice«. V tem oziru se odlikuje zlasti šolska uprava, kar se je nabralo že tukaj nepravilnosti in nezakonitosti, presega vse meje dostojnosti in pravičnosti. Kdor ni demokrat, ne dobi službe, čeprav ima 5—6 let pripravljenskega dela za seboj; demokrat seveda dobi lepo mesto takoj po izstopu iz učiteljskega. Demokratom so rezervirane službe v mestih s srednjimi šolami, kdor ni demokrat, naj plačuje draga stanovanja na dve strani. Okrajnim glavarjem se dajejo čudna navodila, kako naj postopajo v okrajnih šolskih svetih, da pomagajo demokratom ne do pravice, ampak do predpravic. Če se pa pritožijo, dobi od visje šolske oblasti demokrat še eno nagrado, t. i. pa še eno po hrbtu.«

— »Dejanja govore« o klerikalnih persekucijah, ki so jih vršili nad učiteljstvom, tam so registrirani mnogi slučajji uradnega preganjanja in krivic, ki jih je klerikalna stranka s pomočjo Slomškove zveze uradno preganjala nad učiteljstvom zaradi prepričanja. Drugi slučajji o krivičnem namrečanju in preganjanju učiteljstva, so opisani v »Učit. Tov.«. Te slučaje naj pregleda izvršni odbor SLS, ki je o svojih seji dne 19. septembra t. l. izdal sledečo komunikacijo: »Z velikim ogorčenjem se je ohsodilo postopanje pokrajinske uprave za Slovenijo, ki je uvedla in podpira sistem brutalnega preganjanja uradništva, zlasti pa učiteljstva, ki izpoveduje krščanska načela, ter se je sklenilo, da se vsi slučajji uradne persekucije točno registrirajo in za bodoče beležijo in svrho, da se ob svojem času, ko se sedanji sistem smogelji, vsi krivci od najvišjih do najnižjih eksemplarično kaznujejo. Obenem se sklene, da se organizira med ljudstvom odločilni boj zoper te razmere, ki naše šolstvo čedalje bolj korumpirajo.« Slomškova zveza naj pogleda, kake slučaje o krivicah ona navaja! Take, da ji mora potem »Slovenec« preklicati — kot neresnične. Kakor mistificira Slomškova zveza »Slovenca«, tako mistificira dr. Korošca in tako vso slovensko javnost o krivicah, ki se gode Slomškarijem.

— Dr. Korošec grozi in napoveduje maščevanje. Na shodu SLS v Ptuiju dne 18. septembra t. l. je izjavil dr. Korošec sledeče: »Kakor finančni minister na gospodarskem polju, tako je grobokop splošne nezadovoljnosti v državi notr. minister s svojim postopanjem glede državnih svobod. Svoboda mišljenja pri nas ni več zagarantirana. To skušajo oni

učitelji in učiteljice, uradniki in uslužbeni, ki imajo svetovno naziranje, različno od demokratičnega. Katoliško učiteljstvo in uradništvo mora hoditi trnjevo pot mučenikov. Mi globoko spoštujemo te značajne trpine ter se zavedamo svojih dolžnosti napram njim. Ko bo prišel naš čas, bo prvo, da popravimo krivice, ki se jim sedaj godijo in da brez ozira in usmiljenja kaznujemo one, ki teptajo svobodo mišljenja! Mi bomo spoštovali vsako drugo prepričanje, a za one osebe, ki sedaj divljajo proti našim ljudem, ne sme biti in ne bo pardona! V tem oziru mora kaznovana pravica biti slepa in brez srca! — Čas popravljanja krivic je že prišel in vendar se niso popravile krivice, ki jih je napravila klerikalna stranka učiteljstvu samo zaradi političnega prepričanja. Naši ljudje so preveč obzirni in preveč lojalni, da bi popravliali krivice, ki so jih klerikalci napravili našim ljudem v preteklosti. Klerikalni protežiranci so pa tako razvurjeni uživati krivične predprave, da se jim sedaj zdi že krivica, če se jim ne ugodijo v vsem in če ne dajo vsakega mesta za katero prošjo, četudi je mnogo starejših kompetentov. In ti informatorji nosijo napačno in pretirano poročila dr. Koroseu, ker sicer ne bi dr. Korosec postal izjav, ki jih zgoraj navedamo.

— **Obnova okrajnih šolskih svetov v Sloveniji.** Kakor poroča »Slovenec«, je vlada začela z obnovo okrajnih šolskih svetov. Ta obnova je bila že skrajno potrebna, kajti v njih so sedeli še vedno zastopniki deželne odbora, ki ga že zdavnaj ni več. Tudi drugi zastopniki so bili še iz stare dobe, čeprav niso bili niti več člani dotičnih zastopov, katere so zastopali. Vendar enkrat, da se je že vlada spomnila, da je tudi te korporacije prišlo obnavljati današnjim razmeram prikladno in odgovarjajoče. Posebno karakteristično pa je za klerikalno stranko, ki se bori za avtonomijo, da je ukinita, za dobro njene vlade po prevratu več avtonomnih mestnih šolskih svetov, ni pa izvršila navedene revizije okrajnih šolskih svetov.

— **Zopetna vzpostavitev avtonomnega mestnega šolskega sveta v Celju.** Iz Celja poročajo: Pokrajinska uprava v Ljubljani je sedaj končno popravila krivico, ki jo je dr. Brejčeva vlada prizadela celjski mestni občini. Vrnila je Celju avtonomni šolski svet, ki se v tem dnevi konstituiral. Obstojal bo iz: župana kot predsednika, o članov, voljenih iz občinskega odbora, po 1 okrajnega šolskega nadzornika za ljudske in meščanske šole, zastopnika učiteljstva in 1 kateheta. — Kje je obnova ostalih ukinjenih avtonomnih mestnih šolskih svetov? — Občinski svet celjski bi moral voliti pet zastopnikov v mestni šolski svet. Zaradi predloga narodnega socialista Zabkarja, ki se je izrekel za pakt s klerikalci, se vovet teh zastopnikov v mestni šolski svet na seji občinskega sveta dne 20. t. m. ni mogla izvršiti. Narodni socialisti so hoteli spraviti dva klerikalca v mestni šolski svet in preprečiti s tem dva glasova napredne, soli in učiteljstvu naklonjene struje.

— **Minister Pribičević — o važnosti »de«. Dopisnik tržaškega lista »Pučki prijatelj« je imel razgovor z ministrom svetožarom Pribičevićem, iz katerega posnemamo sledeče: Kaj misli vlada ston, da popolnoma ubije avstrijski duh? — Z vplivom šole in kulture vobče in z učenjem države se bo ta duh izgubljal vedno bolj. Sicer pa ni treba misliti, da je stari mentalitet samo med Hrvatji in Slovenci. Imamo ga tudi drugod v stari generaciji, dočim se ga je mlajša skoro že popolnoma otresla.**

— **Učitelji, ki so zaposleni v pisarnah.** Ministrstvo za prosveto je naročilo vsem prosvetnim oblastem, pri katerih so zaposleni učitelji kot uradniki, naj jih prijavijo ministrstvu za prosveto, da se bodo mogli zaposliti na šolah.

— **Uradni zakon.** V ministrstvu za konstituantno so pospešili delo za sestavo uradniškega zakona. Zakon mora biti gotov do konca meseca, nakar se meseca oktobra sestane enkrat »Udruženja uradnikov«, da ga prouči in poda svoje mišljenje. Vlada bo potem sklepala o projektu in ga predložila zakonodajnemu odboru.

— **Pravda za šolo na Trebelnem.** Koncem lanskega in začetkom letošnjega šolskega leta se bje na Trebelnem pri okronogu boji za šolsko poslopje. Šolska občina trdi, da je poslopje šolska last, cerkvena občina trdi, da je cerkvena last. V zemljiški knjigi je poslopje prepisano na cerkveno last, šolske oblasti pa o tem nič ne vedo. Ker uporablja cerkev šolsko poslopje ob nedeljah in praznikih za razne shode in za takozvano »nedelj-

sko šolo«, kar je bilo za časa zadnjih voitev po dvakrat na dan, in ker se je učiteljstvo temu uprlo na podlagi naredb deželne vlade z dne 19. 4. 1921 št. 116, ki določuje, da se smejo uporabljati učne sobe le za šolske prireditve, se je cela stvar odprla in pravda se je začela. Pred kakimi tridesetimi leti je bil pouk v tem poslopju samo v eni sobi, druge sobe so bile za občinsko pisarno in za cerkveno. Ker pa je prišel ukaz, da sme biti v šolskem poslopju samo šola, je menda občina na cerkveni zemlji zidala majhno poslopje za občinsko pisarno in za cerkvenika. Šolsko poslopje bi se tedaj moralo pripisati šolski občini in novozidana hišica cerkvi. Večina občanov živi še v tem mnenju, da se je tako zgodilo, kakor pa se je sedaj izkazalo, je v zemljiški knjigi šolsko poslopje prepisano na cerkev. Kako se je to zgodilo nam je docela nejasno in nepojmljivo. Preiskava se nadaljuje in morda že v kratkem izvemo za rezultat. Prično bodi povedano, da je šolsko poslopje na Trebelnem v tako slabem stanju in tako nesrečno zidano, da je za učence in učitelje prava muka delati v njem. Poleg tega je za snaznost tako malo poskrbljeno, da je tuberkuloza neizogibna bolezen. Smeti je bilo lani proti koncu šolskega leta toliko, da je človek komaj prestopal, kajti zgodilo se je, da ni bila šola skoro dva meseca pomedena. In kaj se to pravi v razredu, katerega obiskuje dnevno 60—70 učencev, ve le oni, ki je kedaj to pokušal. Če bo letos tudi tako, se ne ve, lahko se pa misli, da bo isto, ker šola ni bila od 15. t. m. dalje pomedena. Kako tudi, ko se oseba, ki bi to preskrbovala, ni določena. To dajemo v vednost, da bo javnost vedela s kakšnimi težkočami se ima učiteljstvo na Trebelnem, še v letu 1921 po Kr. rojstvu, boriti.

— **Enodnevni čebelarški tečaj.** Na mnogostransko željo čebelarjev, osobito izmed inteligence priredi podpisani dne 9. oktobra čebelarški tečaj na svojem domu, in sicer od 10. do 12. ure popoldne in od pol 2. do 5. ure popoldne. Predmeti: Glavna opravila za vzgojivanje, zadrževanje, snemanje rezervnega satova, čebelarstvo orodje; v kolikor bo še čas pripuščaj mikroskopično razkazovanje iz čebeline anatomije. Oddaljeni udeleženci naj se blagovoliho nemudoma prijavijo radi eventualne preskrbe prenočišča. — Čebelarški pozdravi! Ivan Jurančič, drž. čeb. pot. učitelj, Pošta Sv. Andraž v Si. gor., žel. postaja Ptui.

— **Iz mestnega šolskega sveta v Ljubljani.** O zadnji redni seji mestnega šolskega sveta, ki se je vršila dne 7. septembra 1921, smo prejeli sledeče obvestilo: Predsednik progaj: sklepčnost in otvoril sejo. Zapisnikar oglaš: bistven kurencije in pove, kako da so bile rešene, kar se vzame na znanje. Zapisnik zadnje redne seje z dne 8. julija 1921 se brez ugovora odobri. Poročilo o personalijah izza zadnje dobe in pa o daljših dopustih se vzame na znanje. Poročilo mestnega šolskega zdravniška dr. Mavricija Rusa za šolsko leto 1920/21 se vzame na znanje in se sklene izročiti mu za trudoljubivo in uspešno prizadevanje v korist šolski higijeni zahvalno priznanje mestnega šolskega sveta. Prošnja vodstva štirirazrednice na Barji za razširjenje v petrazrednico je višjemu šolskemu svetu priporočilo predložiti v ugodno rešitev. Prošnja za otvoritev nastavnega razreda na II. mestni deški šoli naj se ugodno pod tem pogojem, če ostane s tem številu razr., ozir. oddelkov s tem v primeri s preteklim šolskim letom neizpremenjeno. Izvrše se imenovanja začasnega učiteljstva na javnih mestnih ljudskih šolah pro 1921/22, in sicer: Za I. mestno deško ljudsko šolo: Alojzij Skrinjar, Franc Belin, Marija Jegličeva, Franc Trost, Matija Trobec in Ljudmila Rapetova; Za II. mestno deško ljudsko šolo: Viljem Deržaj, Ignacij Petjo, Alojzij Mlekuz, Emilija Dolinarjeva, Angela Zorževa in Danica Tavčerjeva; za III. mestno deško ljudsko šolo: Stefanija Čeh-Klanjova in Amalija Kalševa; za IV. mestno deško ljudsko šolo: Ivan Repovš; za V. mestno deško ljudsko šolo: Stanko Rapč; za šišensko deško ljudsko šolo: Pavel Herbst, Amalija Cepudrova, Rada Lukanova in Milena Pehanljeva; za I. mestno dekliško ljudsko šolo: Ana Likozarjeva; za III. mestno dekliško ljudsko šolo: Karla Sinkovčeva, Zofija Peterlinova in Berta Valertova; za mestno pomožno šolo: Angela Vodetova in Marija Pirčeva; za mestno dnevno zavetišče Na prulah: Cirila Golševa in Viktorija Bratina; za dnevno zavetišče na II. mestni deški ljudski šoli, oziroma v Sv. Florjana ulici: Slavica Vencajzova in Marija Herenova; Za razpisana učna mesta troje stalnih učiteljev srbohrva ščine na mestnih ljudskih in meščanskih šolah se stavijo terno nasveti. Poročilo okrajnega šolskega nadzornika o okrajnih učiteljskih konferencah za osnovne šole ljubljanske in za meščanske šole v bivši Kranjski pro 1920/21 se vzame na znanje in predložiti višjemu šolskemu svetu v odobrenje. Cecilij Skubičev, stalni učitelj na II. mestni dekliški-meščanski šoli, iz-

reči je na lepo uspel in z marljivim trudom prirejati razstavi ženskih ročnih del ob zaključku šolskega leta 1920/21 poveljno priznanje mestnega šolskega sveta. Prof. Fr. Jerana, ki je obdržaval ob koncu šolskega leta pedagoška-didaktične tečaje o metodiki računskega pouka, v osnovnih šolah, ki se jih je udeležilo skoro vse učiteljstvo osnovnih in meščanskih šol ljubljanskih na državni realki in pri ss. uršulinkah v Ljubljani in Skofiji Loki, v pripoznanje izvanredne požrtvovalnosti in zelo uspešnega truda priporočiti višjemu šolskemu svetu za poveljno priznanje. Potem, ko se reši še več internih vprašanj pedagoške ali administrativne vsebine in sklepa o nekem disciplinarnem slučaju, zaključijo predsednik sejo.

— **Žiri.** V Gospodu je zaspala tovarišica gospa Tinka Rejic-Tepina. S pokomo je izgubila žirovska šola pridno, vestno in vzorno učiteljico. Naj v miru počival!

— **Usposobljenostni izpiti za občne ljudske in za meščanske šole pred državno izpraševalno komisijo v Ljubljani** se prično v petek, dne 4. novembra t. l. Pravilno opremljene prošnje se naj pošljejo pravočasno potom okrajnih šolskih svetov, da bodo do 25. oktobra v rokah izpraševalne komisije.

— **Naredba, s katero se določajo boleznin telesne in duševne napake, ki izključujejo od učiteljskega stanu.** Dodatno k naredbi o sprejemanju gojencev in gojenk na učiteljskih (Uradni list št. 182 iz leta 1921, odstavek B 1., alinea 2.) se objavlja seznam boleznin in duševnih in telesnih napak, sestavljen po zdravstvenem odseku za Slovenijo v Ljubljani, ki izključujejo gojenca ali gojenko od učiteljskega stanu. Te boleznin in napake so: 1. Vse močno izražene spake na glavi. 2. Vsi defekti na lobanji; kostne vdrtine, kostne brazde, ki povzročajo pritisk na možgane. 3. Na obrazu in vidnih delih vratu: vsa telesna znamenja in vse nove tvorbe, ki izrazito pacijo obraz in vrat. 4. Kronični Tio convulsi. 5. Naglušnost, pri čemer je osobito paziti na prirojeno naglušnost. 6. Kronično gnojno vnetje v ušesu (polipi). 7. Kratkovidnost preko 7 D. 8. Vse patološke izpremembe na trepalnicah, ki motijo vid in povzročajo kronične očesne bolezni. 9. Kronično patološke izpremembe nosnega solzovoda. 10. Kronični trahom, kronične bolezni roženice, šarenice, leče, zrkla in retine, mouch; skijenje, tresenje očesnega jabolka (nistagm). 11. Močno izražene spake nosu in kronične bolezni v nosu, ki povzročajo nerazločno govorjenje, otežujejo dihanje, ozena. 12. Zajčje ustnice, razpoke v nebu. 13. Nerazločno govorjenje in jecljanje. 14. Zelo slabo zobovje, ako se kandidat ne zaveže, da si ga da takoj popraviti. 15. Zelo močno izražena golša, osobito ako ovira dihanje. 16. Skrofulozne žleze, brazde in fistule. 17. Vse spake hrbtenice in z njimi zvezane deformitete. 18. Katarji pljučnih vršičev: jetika, razširjanje kronične bolezni pljuč in porebnice. 19. Vse organske srčne bolezni in bolezni žil: vse izrazite srčne nevroze. 20. Vse kronične bolezni trebušnih organov (jetra, žlezoce, ledvice, vranica, čreva itd.). 21. Vse trajne patološke izpremembe na moških spolovilih, ki lahko trajno škodujejo zdravju, in pa one, ki bi mogle vplivati na značaj kandidata (anohizem, kriptorhizem, dvospolnik — hermajrodit). 22. Vse kronične patološke izpremembe na rokah, nogah in na členkih, ki ovirajo pravilne funkcije ekstremitet in ki tvorijo očitne spake teh udov. 23. Vse kronične bolezni krvi, limfe, sladosečnost, vse oblike jetike. 24. Kronične, neozdravne kožne bolezni. 25. Vse močno izražene nove tvorbe, o katerih ni upati, da bi se mogle odpraviti. 26. Vse živčne bolezni, med njimi tudi izrazita nevastenija; paziti je osobito na padavico. 27. Vse duševne bolezni. 28. Vsaka telesna slaba razvitost kandidata in kandidatkin (infantilizem). Po tem pravilniku se mora preiskujoči zdravnik strogo ravnati; ako pa je ugotovljena le ena izmed navedenih boleznin ali telesnih, oziroma duševnih napak, se mora dotični učenec (učenka) brezpogojno odkloniti. Telesna preiskava naj se izvrši pred sprejemnim izpitom in k temu izpitu naj se pripuščajo le tisti učenec (učenke), ki jih je šolski zdravnik spoznal za sposobne za učiteljski poklic. Ta preiskava se mora izvršiti pri vsakem sprejemu, in sicer tudi pri sprejemu v višje letnike. V tem smislu se izpreminja, oziroma izpopolnjuje odstavek B 1., alinea 2. zgoraj omenjene naredbe.

Podpisujte 7% držav. posojilo!

Pozivamo vse naše tovariše in tovarišice, da po svojih močeh prispevajo za novo državno posojilo, ki je izredno dobičkanosno, ker se obrestuje po 7%, in je prosto vseh davkov in državnih doklad.

S tem bomo najbolje dokumentirali ljubezen do naše mlade domovine, ter ji izredno koristili, kakor tudi samim sebi.

Iz XIX. seje višjega šolskega sveta.

V četrtek in petek dne 22. in 23. septembra t. l. se je vršila seja višjega šolskega sveta. Predsednik gospo dr. Stan. Benk je otvoril sejo

ob 8. uri ter ugotovil sklepčnost. Za overovatelja zapisnika je imenoval gosp. Adolfa Ribnikarja, šefa oddelka za socialno skrbstvo in prof. Jerana. Zapisnik zadnje seje se je odobril.

Interpelacije in samostojni predlogi.

Kanonik Nadrah se je zgražal nad lepim govorom višjega šolskega nadzornika Čangla, ki ga je imel na I. pokrajinski skupščini v Rogški Slatini, vprašal predsednika, ali je Čangli po tem govoru še mogoče na svojem mestu, kaj hoče ukreniti, da se takli govori ne bodo več ponavljali ter predlagal, da se interpelacija odstopi pokrajinski učni upravi. Predsednik je poučil interpelanta, da ta zadeva ne spada pred forum višjega šolskega sveta in da ne pripusti o tem nobene debate. Ravnatelj Jelenc je predlagal, da se interpelacija položi ad akta, čemur je plenum pritrdilo. Dalje je vprašal gosp. kanonik Nadrah, zakaj sta se sestri učiteljici Očakarjevi razrešili službe v Hrastniku, češ, da je tako postopanje pravi škandal v pravni državi. Gosp. Nadrah je dobil od gosp. predsednika in ravnatelja Onusa tak odgovor, da se bo v prihodnje pač premislil, preden bo šel na lim svojim brezvestnim informatorjem. Potem je predlagal, da naj se razveljavi imenovanje gospe Dostal-Landrove, ki je bila na zadnji seji imenovana za stalno učiteljico na osnovni šoli v Spodnji Šiški, ker se je po njegovem mnenju napačno glasovalo. Vladni tajnik gosp. dr. Majcen je dokazal interpelanta, da se je glasovanje izvršilo popolnoma pravilno, in gosp. Nadrah se je »udal«. Slednjič je predlagal, da naj se urede veroučiteljem nagrade za nadure. Predsedstvo se je naročilo, da sestavi do prihodnje seje tozadevni načrt naredb.

Tekoče zadeve.

Nato so poročali poročevalci o tekočih zadevah, ki so se izvršile od zadnje seje. Kdor je položil zrelostni izpit v inozemstvu, mora narediti dopolnilni izpit. Na šolah vseh kategorij odpade šolnina in vse druge takse. Uredba pouka v petju in glasbi na učiteljskih se je izvršila po sprejetem predlogu na zadnji seji. V Ribnici se ukine I. razred meščanske šole, ako se ne sporazumejo merodajni činitelji, da bi prepustili učne sobe v poslopju osnovne šole. Predsednik nekaterih okrajnih šolskih svetov niso vabili na sejo nadzornikov za meščanske šole, tako da se je sklepalo tudi o zadevah meščanskih šol brez zastopnikov istih. Zanimivo je bilo poročilo o lepo uspešnih telovadnih tečajih, ki sta se bila priredila v minulih počitnicah v Ljubljani za učitelje, v Mariboru za učiteljice. V vsakem tečaju je bilo po 38 udeležencev. Na zadnji seji višjega šolskega sveta se je sklenilo, da se zatvori gimnazija v Murski Soboti. Sklep se ni potrjen in gimnazija se je letos zopet otvorila. Namestila so se ondaj nekatere mlade vnete učne moči. Ravnateljstvo je poslalo prav ugodno poročilo. Imenovanje srednješolskih učiteljev se še ni izvršilo. Na srednjih šolah je veliko pomanjkanje profesorjev za realije. Vprašanje nameščenja telovadnega učitelja na gimnaziji v Kranju, še ni rešeno. Nemška državna gimnazija v Ljubljani se preosnuje v realno gimnazijo s slovenskim in nemškim učnim jezikom. Vse tri gimnazije v Ljubljani se bodo odslej imenoval: Državna gimnazija, I. državna realna gimnazija, II. državna realna gimnazija. Na zadnji seji višjega šolskega sveta so se napravili glede Prekmurškega šolstva važni sklepi. Nekateri so se že izvršili, drugi so se poslali na višje mesto. Poročevalec je kazal na nevarnost nadprodukcije učiteljev. Treba bo v tej nujni zadevi storiti potrebne korake. Posebno učitelje za ženska ročna dela je mnogo preveč: nad 70 jih nima službe, ker ni mest zanje. Dalje se je poročalo o nekaterih premestitvah in dopustih. Mestni šolski svet v Celju, Mariboru in Ptujju so se zopet upostavili. Nato je sledilo poročilo o nadzorovanju šol v Ormožu, Središču, Ptujju, Hajdini pri Ptujju, teznju, Rušah in Studenčih pri Poljanah.

Učiteljska imenovanja.

a) **Na meščanskih šolah:** Za ravnatelje na meščanskih šolah so imenovani: Ivan Magerl na Jesenicah, Josip Goršek v Dol. Lendavi, Ferdo Sentjere v Slov. gradu, Janko Korše v Murski Soboti, Fran Hribarnek v Sošanju. Za drugih šest razpisanih mest za strokovne učitelje na Jesenicah ni bilo prosilcev. Dekret Marije Trobojeve, učiteljice za ženska ročna dela na osnovni šoli v Sošanju, se razširi tudi na meščansko šolo.

b) **Na osnovnih šolah.** Za nadučitelje, ozir. nadučiteljice so bili imenovani: Gustav Rejc na Vačah, Rado Janežič na Polici, Ivan Kržišnik v Žužemberku, Julij Mayer v Zg. Tuhinju, Dragotin Gregorc v Toplicah pri Novemestu, Fran Gruden v Stopičah, Leopold Schalda pri Sv. Lovrencu v Slg. or., Valentina Kaučlerjeva na dekliški šoli v Ptujju; okolič, Jos. Reichmann v Sromljah, Fortunat Jelovšek v Libovju, Ludovik Potočnik v Štorah, Fran Gostinčar na Zidanem mostu.

Učiteljske službe so dobili:

Anton Nanut v Pečah, Antonija Ramovševa v Kranjski gori, Melita Švičeva na Breznici, Vilko Menart in Marija Pavlovičeva v Radovljici, Anica Kovačeva v Višnji gori, Olga Delcova v Zalcu, Pavla Pelko - Sušteršičeva in Julija Prestorjeva v Toplicah pri Zagorju — 2 službi se tu vnovič razpiseta za moške prosilce

učitelji in učiteljice, uradniki in uslužbeni, ki imajo svetovno naziranje, različno od demokratičnega. Katoliško učiteljstvo in uradništvo mora hoditi trnjevo pot mučenikov. Mi globoko spoštujemo te značajne trpine ter se zavedamo svojih dolžnosti napram njim. Ko bo prišel naš čas, bo prvo, da popravimo krivice, ki se jim sedaj godijo in da brez ozira in usmiljenja kaznujemo one, ki teptajo svobodo mišljenja! Mi bomo spoštovali vsako drugo prepričanje, a za one osebe, ki sedaj divljajo proti našim ljudem, ne sme biti in ne bo pardona! V tem oziru mora kaznovati pravica biti slepa in brez srca! — Čas popravljanja krivic je že prišel in vendar se niso popravile krivice, ki jih je napravila klerikalna stranka učiteljstvu samo zaradi političnega prepričanja. Naši ljudje so preveč obzirni in preveč lojalni, da bi popravliali krivice, ki so jih klerikalci napravili našim ljudem v preteklosti. Klerikalni protežiranci so pa tako razvurjeni uživati krivične predprave, da se jim sedaj zdi že krivica, če se jim ne ugodijo v vsem in če ne dajo vsakega mesta za katero prošjo, četudi je mnogo starejših kompetentov. In ti informatorji nosijo napačno in pretirano poročila dr. Koroseu, ker sicer ne bi dr. Korosec postal izjav, ki jih zgoraj navedamo.

— **Obnova okrajnih šolskih svetov v Sloveniji.** Kakor poroča »Slovenec«, je vlada začela z obnovo okrajnih šolskih svetov. Ta obnova je bila že skrajno potrebna, kajti v njih so sedeli še vedno zastopniki deželne odbora, ki ga že zdavnaj ni več. Tudi drugi zastopniki so bili še iz stare dobe, čeprav niso bili niti več člani dotičnih zastopov, katere so zastopali. Vendar enkrat, da se je že vlada spomnila, da je tudi te korporacije prišlo obnavljati današnjim razmeram prikladno in odgovarjajoče. Posebno karakteristično pa je za klerikalno stranko, ki se bori za avtonomijo, da je ukinita, za dobro njene vlade po prevratu več avtonomnih mestnih šolskih svetov, ni pa izvršila navedene revizije okrajnih šolskih svetov.

— **Zopetna vzpostavitev avtonomnega mestnega šolskega sveta v Celju.** Iz Celja poročajo: Pokrajinska uprava v Ljubljani je sedaj končno popravila krivico, ki jo je dr. Brejčeva vlada prizadela celjski mestni občini. Vrnila je Celju avtonomni šolski svet, ki se v tem dnevi konstituiral. Obstojal bo iz: župana kot predsednika, o članov, voljenih iz občinskega odbora, po 1 okrajnega šolskega nadzornika za ljudske in meščanske šole, zastopnika učiteljstva in 1 kateheta. — Kje je obnova ostalih ukinjenih avtonomnih mestnih šolskih svetov? — Občinski svet celjski bi moral voliti pet zastopnikov v mestni šolski svet. Zaradi predloga narodnega socialista Zabkarja, ki se je izrekel za pakt s klerikalci, se vovet teh zastopnikov v mestni šolski svet na seji občinskega sveta dne 20. t. m. ni mogla izvršiti. Narodni socialisti so hoteli spraviti dva klerikalca v mestni šolski svet in preprečiti s tem dva glasova napredne, soli in učiteljstvu naklonjene struje.

— **Minister Pribičević — o važnosti »de«. Dopisnik tržaškega lista »Pučki prijatelj« je imel razgovor z ministrom svetožarom Pribičevićem, iz katerega posnemamo sledeče: Kaj misli vlada ston, da popolnoma ubije avstrijski duh? — Z vplivom šole in kulture vobče in z učenjem države se bo ta duh izgubljal vedno bolj. Sicer pa ni treba misliti, da je stari mentalitet samo med Hrvatji in Slovenci. Imamo ga tudi drugod v stari generaciji, dočim se ga je mlajša skoro že popolnoma otresla.**

— **Učitelji, ki so zaposleni v pisarnah.** Ministrstvo za prosveto je naročilo vsem prosvetnim oblastem, pri katerih so zaposleni učitelji kot uradniki, naj jih prijavijo ministrstvu za prosveto, da se bodo mogli zaposliti na šolah.

— **Uradni zakon.** V ministrstvu za konstituantno so pospešili delo za sestavo uradniškega zakona. Zakon mora biti gotov do konca meseca, nakar se meseca oktobra sestane enkrat »Udruženja uradnikov«, da ga prouči in poda svoje mišljenje. Vlada bo potem sklepala o projektu in ga predložila zakonodajnemu odboru.

— **Pravda za šolo na Trebelnem.** Koncem lanskega in začetkom letošnjega šolskega leta se bje na Trebelnem pri okronogu boji za šolsko poslopje. Šolska občina trdi, da je poslopje šolska last, cerkvena občina trdi, da je cerkvena last. V zemljiški knjigi je poslopje prepisano na cerkveno last, šolske oblasti pa o tem nič ne vedo. Ker uporablja cerkev šolsko poslopje ob nedeljah in praznikih za razne shode in za takozvano »nedelj-

ske šole«, kar je bilo za časa zadnjih voitev po dvakrat na dan, in ker se je učiteljstvo temu uprlo na podlagi naredb deželne vlade z dne 19. 4. 1921 št. 116, ki določuje, da se smejo uporabljati učne sobe le za šolske prireditve, se je cela stvar odprla in pravda se je začela. Pred kakimi tridesetimi leti je bil pouk v tem poslopju samo v eni sobi, druge sobe so bile za občinsko pisarno in za cerkveno. Ker pa je prišel ukaz, da sme biti v šolskem poslopju samo šola, je menda občina na cerkveni zemlji zidala majhno poslopje za občinsko pisarno in za cerkvenika. Šolsko poslopje bi se tedaj moralo pripisati šolski občini in novozidana hišica cerkvi. Večina občanov živi še v tem mnenju, da se je tako zgodilo, kakor pa se je sedaj izkazalo, je v zemljiški knjigi šolsko poslopje prepisano na cerkev. Kako se je to zgodilo nam je docela nejasno in nepojmljivo. Preiskava se nadaljuje in morda že v kratkem izvemo za rezultat. Prično bodi povedano, da je šolsko poslopje na Trebelnem v tako slabem stanju in tako nesrečno zidano, da je za učence in učitelje prava muka delati v njem. Poleg tega je za snaznost tako malo poskrbljeno, da je tuberkuloza neizogibna bolezen. Smeti je bilo lani proti koncu šolskega leta toliko, da je človek komaj prestopal, kajti zgodilo se je, da ni bila šola skoro dva meseca pomedena. In kaj se to pravi v razredu, katerega obiskuje dnevno 60—70 učencev, ve le oni, ki je kedaj to pokušal. Če bo letos tudi tako, se ne ve, lahko se pa misli, da bo isto, ker šola ni bila od 15. t. m. dalje pomedena. Kako tudi, ko se oseba, ki bi to preskrbovala, ni določena. To dajemo v vednost, da bo javnost vedela s kakšnimi težkočami se ima učiteljstvo na Trebelnem, še v letu 1921 po Kr. rojstvu, boriti.

— **Enodnevni čebelarški tečaj.** Na mnogostransko željo čebelarjev, osobito izmed inteligence priredi podpisani dne 9. oktobra čebelarški tečaj na svojem domu, in sicer od 10. do 12. ure popoldne in od pol 2. do 5. ure popoldne. Predmeti: Glavna opravila za vzgojivanje, zadrževanje, shranjevanje rezervnega satova, čebelarstvo orodje; v kolikor bo še čas pripušča mikroskopično razkazovanje iz čebeline anatomije. Oddaljeni udeleženci naj se blagovoliho nemudoma prijavijo radi eventualne preskrbe prenočišča. — Čebelarški pozdravi! Ivan Jurančič, drž. čeb. pot. učitelj, Pošta Sv. Andraž v Si. gor., žel. postaja Ptui.

— **Iz mestnega šolskega sveta v Ljubljani.** O zadnji redni seji mestnega šolskega sveta, ki se je vršila dne 7. septembra 1921, smo prejeli sledeče obvestilo: Predsednik progaj: sklepčnost in otvoril sejo. Zapisnikar oglaš: bistven kurenčije in pove, kako da so bile rešene, kar se vzame na znanje. Zapisnik zadnje redne seje z dne 8. julija 1921 se brez ugovora odobri. Poročilo o personalijah izza zadnje dobe in pa o daljših dopustih se vzame na znanje. Poročilo mestnega šolskega zdravniška dr. Mavricija Rusa za šolsko leto 1920/21 se vzame na znanje in se sklene izročiti mu za trudoljubivo in uspešno prizadevanje v korist šolski higijeni zahvalno priznanje mestnega šolskega sveta. Prošnjo vodstva štirirazrednice na Barji za razširjenje v petrazrednico je višjemu šolskemu svetu priporočilo predložiti v ugodno rešitev. Prošnjo za otvoritev nastavnega razreda na II. mestni deški šoli naj se ugodno pod tem pogojem, če ostane s tem številu razr., ozir. oddelkov s tem v primeri s preteklim šolskim letom neizpremenjeno. Izvrše se imenovanja začasnega učiteljstva na javnih mestnih ljudskih šolah pro 1921/22, in sicer: Za I. mestno deško ljudsko šolo: Alojzij Skrinjar, Franc Belin, Marija Jegličeva, Franc Trost, Matija Trobec in Ljudmila Rapetova; Za II. mestno deško ljudsko šolo: Viljem Deržaj, Ignacij Petje, Alojzij Mlekuz, Emilija Dolinarjeva, Angela Zorževa in Danica Tavčerjeva; za III. mestno deško ljudsko šolo: Stefanija Čeh-Kljanova in Amalija Kalševa; za IV. mestno deško ljudsko šolo: Ivan Repovš; za V. mestno deško ljudsko šolo: Stanko Rapč; za šišensko deško ljudsko šolo: Pavel Herbst, Amalija Cepudrova, Rada Lukanova in Milena Pehanljeva; za I. mestno dekliško ljudsko šolo: Ana Likozarjeva; za III. mestno dekliško ljudsko šolo: Karla Sinkovčeva, Zofija Peterlinova in Berta Valertova; za mestno pomožno šolo: Angela Vodetova in Marija Pirčeva; za mestno dnevno zavetišče Na prulah: Cirila Golševa in Viktorija Bratina; za dnevno zavetišče na II. mestni deški ljudski šoli, oziroma v Sv. Florjana ulici: Slavica Vencajzova in Marija Herenova; Za razpisana učna mesta troje stalnih učiteljev srbohrva ščine na mestnih ljudskih in meščanskih šolah se stavijo terno nasveti. Poročilo okrajnega šolskega nadzornika o okrajnih učiteljskih konferencah za osnovne šole ljubljanske in za meščanske šole v bivši Kranjski pro 1920/21 se vzame na znanje in predložita višjemu šolskemu svetu v odobrenje. Cecilij Skubičev, stalni učitelj na II. mestni dekliški-meščanski šoli, z-

reči je na lepo uspel in z marljivim trudom prirejati razstavi ženskih ročnih del ob zaključku šolskega leta 1920/21 poveljno priznanje mestnega šolskega sveta. Prof. Fr. Jerana, ki je obdržaval ob koncu šolskega leta pedagoška-didaktične tečaje o metodiki računskega pouka, v osnovnih šolah, ki se jih je udeležilo skoro vse učiteljstvo osnovnih in meščanskih šol ljubljanskih na državni realki in pri ss. uršulinkah v Ljubljani in Skofiji Loki, v pripoznanje izvanredne požrtvovalnosti in zelo uspešnega truda priporočiti višjemu šolskemu svetu za poveljno priznanje. Potem, ko se reši še več internih vprašanj pedagoške ali administrativne vsebine in sklepa o nekem disciplinarnem slučaju, zaključijo predsednik sejo.

— **Žiri.** V Gospodu je zaspala tovarišica gospa Tinka Rejic-Tepina. S pokomo je izgubila žirovska šola pridno, vestno in vzorno učiteljico. Naj v miru počival!

— **Usposobljenostni izpiti za občne ljudske in za meščanske šole pred državno izpraševalno komisijo v Ljubljani** se prično v petek, dne 4. novembra t. l. Pravilno opremljene prošnje se naj pošljejo pravočasno potom okrajnih šolskih svetov, da bodo do 25. oktobra v rokah izpraševalne komisije.

— **Naredba, s katero se določajo boleznin telesne in duševne napake, ki izključujejo od učiteljskega stanu.** Dodatno k naredbi o sprejemanju gojencev in gojenk na učiteljskih (Uradni list št. 182 iz leta 1921, odstavek B 1., alinea 2.) se objavlja seznam boleznin in duševnih in telesnih napak, sestavljen po zdravstvenem odseku za Slovenijo v Ljubljani, ki izključujejo gojenca ali gojenko od učiteljskega stanu. Te boleznin in napake so: 1. Vse močno izražene spake na glavi. 2. Vsi defekti na lobanji; kostne vdrtine, kostne brazde, ki povzročajo pritisk na možgane. 3. Na obrazu in vidnih delih vratu: vsa telesna znamenja in vse nove tvorbe, ki izrazito pačijo obraz in vrat. 4. Kronični Tio convulsi. 5. Naglušnost, pri čemer je osobito paziti na prirojeno naglušnost. 6. Kronično gnojno vnetje v ušesu (polipi). 7. Kratkovidnost preko 7 D. 8. Vse patološke izpremembe na trepalnicah, ki motijo vid in povzročajo kronične očesne bolezni. 9. Kronično patološke izpremembe nosnega solzovoda. 10. Kronični trahom, kronične bolezni roženice, šarenice, leče, zrkla in retine, mouch; skijenje, tresenje očesnega jabolka (nistagm). 11. Močno izražene spake nosu in kronične bolezni v nosu, ki povzročajo nerazločno govorjenje, otežujejo dihanje, ozena. 12. Zajčje ustnice, razpoke v nebu. 13. Nerazločno govorjenje in jecljanje. 14. Zelo slabo zobovje, ako se kandidat ne zaveže, da si ga da takoj popraviti. 15. Zelo močno izražena golša, osobito ako ovira dihanje. 16. Skrofulozne žleze, brazde in fistule. 17. Vse spake hrbtenice in z njimi zvezane deformitete. 18. Katarji pljučnih vršičev: jetika, razširjanje kronične bolezni pljuč in porebnice. 19. Vse organske srčne bolezni in bolezni žil: vse izrazite srčne nevrose. 20. Vse kronične bolezni trebušnih organov (jetra, žlezoce, ledvice, vranica, čreva itd.). 21. Vse trajne patološke izpremembe na moških spolovilih, ki lahko trajno škodujejo zdravju, in pa one, ki bi mogle vplivati na značaj kandidata (anohizem, kriptorhizem, dvospolnik — hermajrodit). 22. Vse kronične patološke izpremembe na rokah, nogah in na členkih, ki ovirajo pravilne funkcije ekstremitet in ki tvorijo očitne spake teh udov. 23. Vse kronične bolezni krvi, limfe, sladosečnost, vse oblike jetike. 24. Kronične, neozdravne kožne bolezni. 25. Vse močno izražene nove tvorbe, o katerih ni upati, da bi se mogle odpraviti. 26. Vse živčne bolezni, med njimi tudi izrazita nevastenija; paziti je osobito na padavico. 27. Vse duševne bolezni. 28. Vsaka telesna slaba razvitost kandidata in kandidatkin (infantilizem). Po tem pravilniku se mora preiskujoči zdravnik strogo ravnati; ako pa je ugotovljena le ena izmed navedenih boleznin ali telesnih, oziroma duševnih napak, se mora dotični učenec (učenka) brezpogojno odkloniti. Telesna preiskava naj se izvrši pred sprejemnim izpitom in k temu izpitu naj se pripuščajo le tisti učenec (učenke), ki jih je šolski zdravnik spoznal za sposobne za učiteljski poklic. Ta preiskava se mora izvršiti pri vsakem sprejemu, in sicer tudi pri sprejemu v višje letnike. V tem smislu se izpreminja, oziroma izpopolnjuje odstavek B 1., alinea 2. zgoraj omenjene naredbe.

Podpisujte 7% držav. posojilo!

Pozivamo vse naše tovariše in tovarišice, da po svojih močeh prispevajo za novo državno posojilo, ki je izredno dobičkanosno, ker se obrestuje po 7%, in je prosto vseh davkov in državnih doklad.

S tem bomo najbolje dokumentirali ljubezen do naše mlade domovine, ter ji izredno koristili, kakor tudi samim sebi.

Iz XIX. seje višjega šolskega sveta.

V četrtek in petek dne 22. in 23. septembra t. l. se je vršila seja višjega šolskega sveta. Predsednik gospo dr. Stan. Benk je otvoril sejo

ob 8. uri ter ugotovil sklepčnost. Za overovatelja zapisnika je imenoval gosp. Adolfa Ribnikarja, šefa oddelka za socialno skrbstvo in prof. Jerana. Zapisnik zadnje seje se je odobril.

Interpelacije in samostojni predlogi.

Kanonik Nadrah se je zgražal nad lepim govorom višjega šolskega nadzornika Čangla, ki ga je imel na I. pokrajinski skupščini v Rogški Slatini, vprašal predsednika, ali je Čangli po tem govoru še mogoče na svojem mestu, kaj hoče ukreniti, da se takli govori ne bodo več ponavljali ter predlagal, da se interpelacija odstopi pokrajinski učni upravi. Predsednik je poučil interpelanta, da ta zadeva ne spada pred forum višjega šolskega sveta in da ne pripusti o tem nobene debate. Ravnatelj Jelenc je predlagal, da se interpelacija položi ad akta, čemur je plenum pritrtil. Dalje je vprašal gosp. kanonik Nadrah, zakaj sta se sestri učiteljici Očakarjevi razrešili službe v Hrastniku, češ, da je tako postopanje pravi škandal v pravni državi. Gosp. Nadrah je dobil od gosp. predsednika in ravnatelja Onusa tak odgovor, da se bo v prihodnje pač premislil, preden bo šel na lim svojim brezvestnim informatorjem. Potem je predlagal, da naj se razveljavi imenovanje gospe Dostal-Landrove, ki je bila na zadnji seji imenovana za stalno učiteljico na osnovni šoli v Spodnji Šiški, ker se je po njegovem mnenju napačno glasovalo. Vladni tajnik gosp. dr. Majcen je dokazal interpelanta, da se je glasovanje izvršilo popolnoma pravilno, in gosp. Nadrah se je »udal«. Slednjič je predlagal, da naj se urede veroučiteljem nagrade za nadure. Predsedstvo se je naročilo, da sestavi do prihodnje seje tozadevni načrt naredb.

Tekoče zadeve.

Nato so poročali poročevalci o tekočih zadevah, ki so se izvršile od zadnje seje. Kdor je položil zrelostni izpit v inozemstvu, mora narediti dopolnilni izpit. Na šolah vseh kategorij odpade šolnina in vse druge takse. Uredba pouka v petju in glasbi na učiteljskih se je izvršila po sprejetem predlogu na zadnji seji. V Ribnici se ukine I. razred meščanske šole, ako se ne sporazumejo merodajni činitelji, da bi prepustili učne sobe v poslopju osnovne šole. Predsednik nekaterih okrajnih šolskih svetov niso vabili na sejo nadzornikov za meščanske šole, tako da se je sklepalo tudi o zadevah meščanskih šol brez zastopnikov istih. Zanimivo je bilo poročilo o lepo uspešnih telovadnih tečajih, ki sta se bila priredila v minulih počitnicah v Ljubljani za učitelje, v Mariboru za učiteljice. V vsakem tečaju je bilo po 38 udeležencev. Na zadnji seji višjega šolskega sveta se je sklenilo, da se zatvori gimnazija v Murski Soboti. Sklep se ni potrjen in gimnazija se je letos zopet otvorila. Namestila so se ondaj nekatere mlade vnete učne moči. Ravnateljstvo je poslalo prav ugodno poročilo. Imenovanje srednješolskih učiteljev se še ni izvršilo. Na srednjih šolah je veliko pomanjkanje profesorjev za realije. Vprašanje nameščenja telovadnega učitelja na gimnaziji v Kranju, še ni rešeno. Nemška državna gimnazija v Ljubljani se preosnuje v realno gimnazijo s slovenskim in nemškim učnim jezikom. Vse tri gimnazije v Ljubljani se bodo odslej imenoval: Državna gimnazija, I. državna realna gimnazija, II. državna realna gimnazija. Na zadnji seji višjega šolskega sveta so se napravili glede Prekmurškega šolstva važni sklepi. Nekateri so se že izvršili, drugi so se poslali na višje mesto. Poročevalci je kazal na nevarnost nadprodukcije učiteljev. Treba bo v tej nujni zadevi storiti potrebne korake. Posebno učitelje za ženska ročna dela je mnogo preveč: nad 70 jih nima službe, ker ni mest zanje. Dalje se je poročalo o nekaterih premestitvah in dopustih. Mestni šolski svet v Celju, Mariboru in Ptujju so se zopet upostavili. Nato je sledilo poročilo o nadzorovanju šol v Ormožu, Središču, Ptujju, Hajdini pri Ptujju, teznju, Rušah in Studenčih pri Poljanah.

Učiteljska imenovanja.

a) **Na meščanskih šolah:** Za ravnatelje na meščanskih šolah so imenovani: Ivan Magerl na Jesenicah, Josip Goršek v Dol. Lendavi, Ferdo Sentjere v Slov. gradu, Janko Korše v Murski Soboti, Fran Hribarnek v Sošanju. Za drugih šest razpisanih mest za strokovne učitelje na Jesenicah ni bilo prosilcev. Dekret Marije Trobojeve, učiteljice za ženska ročna dela na osnovni šoli v Sošanju, se razširi tudi na meščansko šolo.

b) **Na osnovnih šolah.** Za nadučitelje, ozir. nadučiteljice so bili imenovani: Gustav Rejc na Vačah, Rado Janežič na Polci, Ivan Kržišnik v Žužemberku, Julij Mayer v Zg. Tuhinju, Dragotin Gregorc v Toplicah pri Novemestu, Fran Gruden v Stopičah, Leopold Schalda pri Sv. Lovrencu v Slg. or., Valentina Kaučlerjeva na dekliški šoli v Ptujju; okolič, Jos. Reichmann v Sromljah, Fortunat Jelovšek v Liboljah, Ludovik Potočnik v Štorah, Fran Gostinčar na Zidanem mostu.

Učiteljske službe so dobili:

Anton Nanut v Pečah, Antonija Ramovševa v Kranjski gori, Melita Švičeva na Breznici, Vilko Menart in Marija Pavlovičeva v Radovljici, Anica Kovačeva v Višnji gori, Olga Delcova v Zalcu, Pavla Pelko - Sušteršičeva in Julija Prestorjeva v Toplicah pri Zagorju — 2 službi se tu vnovič razpiseta za moške prosilce

— Marija Pečlinova in Antonija Fabjanova v Zagorju ob Savi, Terezija Rodetova in Mira Biekn - Armičeva v Smarternu pri Litiji, Marija Zakrajškova v Ribnem, Alojzij Černigoj na deški osnovni šoli v Kamniku, Otilija Zemljakova v Toplicah pri Novem mestu, Marica Cizerl - Strnadova pri Sv. Barbari v Hlafozah — 2 službi se tu vnovič razpiseta — Ludovik Burja pri Sv. Lovrencu v Slov. gor., Albin Stritar na deški in Roza Randlova na dekliški osnovni šoli v Ptujski okolici, Fran. Ramšak pri Sv. Urbanu pri Ptuj, Ida Tomincova v Globokem, Ana Cepin-Wuttova v St. Janžu na Dravskem polju, Jerica Klacnerova v Ribnici na Pohorju, Slavka Belšak - Hergova pri Vel. Nedelji, Vekoslav Gobeč, Fran. Zagar, Karel Vizjak, Ivo Petrak in Martin Stante na okoliški šoli v Celju; na tej šoli ostane se nadalje Minka Gradisnikova. Oddaja nadučiteljske službe na tej šoli se je odstavila z dnevnega reda. Dalje so dobili službe: Ignacij Pečha in Marijana Požarjeva v Frankolovcu, Josipina Drstvenškova v Lokavcu, Simon Petrovič v Ljubljani, Marija Zdošková v Smarternu v Rožni dolini, Marijana Potočnikova v Teharju, Mira Jankovičeva v Vojniku, Drago Drobnik v Laškem, Miroslav Sušnik v Trbovljah — 2 učiteljski službi na deški osnovni šoli v Trbovljah — Vode se vnovič razpiseta — Julija Pšenčnik - Petrinčičeva na Zidanem mostu, Alojzij Lasin in Stefanija Omladičeva v Braslovcah, Marija Rojnikova na Polzeli, Ana Kapus-Stuhova na Blanci, Marija Veminskova v Gornjem gradu. Nadučitelj Rudolf Židarič in učiteljica Ana Schmidlechnerjeva na Dobrni sta resignirala na svoji mesti, Katehet Zajec se pridruži I., katehet Legat pa IV. mestni deški osnovni šoli.

Nameroščenje učiteljic za ženska ročna dela.

Za učiteljice za ženska ročna dela so imenovane: Zora Hitijeva za Središče, Angela Križančeva za Lemberg - Kostivnico - Sladko zoro, Ana Pestevškova za Slivnico - Dobravce, Ivana Ripijeva za Vransko. Nekaj učiteljskih mest se vnovič razpiše, nekaj oddaj je bilo odstavljeno z dnevnega reda.

Spremembe v okrajnem šolskem nadzorstvu.

Spremenili so se nekateri tropredlogi za imenovanje okrajnih šolskih nadzornikov za osnovne šole na bivšem Štajerskem in v Prekmurju.

Disciplinarne zadeve.

Rešili sta se disciplinarne zadeve Ane Tillyjeve, učiteljice v Zvircah in učiteljice Wurzbachove na Trebelnem.

Grščina kot neobvezni predmet na realnih gimnazijah.

Skleno se, da se uvede grščina kot neobvezni učni predmet na realnih gimnazijah od IV. razreda dalje, ako se zgodi zadostno število učencev. Poučevalo se bo v treh tečajih, v prvem tečaju po 4, v drugih dveh po 3 ure na teden.

Pouk iz srbohrvaščine v nižjih razredih srednjih šol.

Sklenilo se je, da se uvede že z letošnjim šolskim letom obvezni pouk v srbohrvaščini v nižjih razredih vseh srednjih šol po eno uro na teden.

Najbližje sorodstvo na šolah.

Višji šolski svet je bil izdal naredbo, da ne sme na šoli, kjer je oče nadučitelj, službovati sin ali hči. Ravnatelj Jelenc je predlagal, da naj se ukine ta naredba. Po daljši debati se sklene, da se vpraša za mnenje okrajne šolske nadzornike.

Ustanovitev nove osnovne šole.

Skleno se, da se ustanovi enorazredna osnovna šola na Golem občini Vodice.

Prešolanje.

Pritrdi se predlogu, da se nekatere hišne številke iz Ribnice, Sv. Antona in Vuzenice prešolajo v Vuhred, vas Brezovica in Zaderc pa v Čepelje.

Razširitev osnovnih šol.

Skleno se razširiti nastopne šole: v Boštanju iz štiri v petrazrednico, v St. Juriju pri Grosupljem iz dvo v trirazrednico, v Gornji Sušici iz ene v dvorazrednico, v St. Lovrencu — okraj Novo mesto — iz dvo v trirazrednico, v Vodicah isto, v Gribljah iz ene v dvorazrednico, v Rogatu iz tri v štirirazrednico, dekliška šola v Trbovljah iz pet v šestrazrednico, deška šola v Trbovljah iz šest v sedemrazrednico, Fara vas iz dvo v trirazrednico, v Gorjah iz štiri v šestrazrednico, v Velikih Laščah iz pet v šestrazrednico, v Starem trgu iz dvo v štirirazrednico, na Vinici iz tri v petrazrednico, v Toplicah pri Zagorju in v Zagorju ob Savi se razširita šoli v osemrazrednico.

Sistemiziranje stalnih služb učiteljic ženskih ročnih del.

Na novo se sistemizirajo službe učiteljic ženskih ročnih del pri Sv. Marku nižje Ptuj, v Metliki, Grižah in Domžalah.

Sistemiziranje katehetskoga mesta.

Na deški osnovni šoli v Novem mestu se sistemizira stalno mesto veroučitelja.

Sklepanje o prošnji za reaktiviranje.

Ana Suhadolc - Pounjeva in Ana Lenarčič-Vadnjakova prosita za reaktiviranje. Prošnja prve se zavrne, druge ugodi.

Predlogi za stalno vpokojitev.

Za stalno vpokojitev se predlaga na višje mesto:

Marija Bernotova, učiteljica v Mokronogu, Janko Vrežec, nadučitelj v Ribnem; Josipina Matec - Kalinova, učiteljica v Ljubljani; Franc Högl, nadučitelj v Štalcarjih; Fran. Dermelj, učitelj v Boštanjih; Josip Drovenik, šolski vodja v Pokrečah; Josip Perz, nadučitelj v Livoldu; Marija Tomčeva, učiteljica v Kranju; Ana Kravanja - Turšičeva, učiteljica v Limbušu; Josip Cugmus, šolski vodja v Plešivcu; Marija Jagodič - Seličeva, učiteljica v St. Lovrencu pod Prežmom; Marija Skazova, učiteljica v Velenju; Marija Bezljaj - Michljeva, učiteljica na Viču; Franc Kološvar, učitelj v Tečanovcih; Marija Pleskovič - Črčkova, učiteljica v Mariboru; Iva na Turju - Zupanova, učiteljica v Mostah; Olga Novak - Majcnova; začasno vpokojena učiteljica, Josip Balč, učitelj na Primskem; Josip Brezigar, nadučitelj v Ljubljani; Nikolaj Zagar, prof. na državni gimnaziji v Mariboru.

Stanovanjska beda.

Profesor Jeran je stavil predlog, da naj se višji šolski svet obrne na predsedstvo pokrajinske uprave s prošnjo, da naj nujno odpomore neznosni stanovanjski bedi, v katero je obsojena cela vrsta profesorjev in učiteljev. Predlog je bil soglasno sprejet.

Proslava spomina kralja Petra Osvoboditelja po šolah.

Ravnatelj Onus je predlagal, da se proslavi po vseh šolah spomin kralja Petra Osvoboditelja, ker se to ob počitnicah ni moglo zgoditi. Predlog se sprejme.

Za podpisovanje državnega posojila.

Dalje predlaga isti predlagatelj, da naj se naroči učitelstvu, da opozarja narod na patriotično dolžnost podpisovanja državnega posojila. Tudi ta predlog se je odobril. S tem je bil dnevn. red izčrpan in predsednik dr. Benk je zaključil sejo.

Razpisi služb.

Stev. 406.

Na šestrazrednici s 3 vzporednicami v Sevnici se na podlagi odloka višjega šolskega sveta z dne 28. maja 1921, št. 451 razpisuje učiteljska služba v stalno namestitvev. Pravilno opremljene prošnje naj se vložijo po predpisani poti do dne

20. oktobra 1921

pri podpisani okrajnem šolskem svetu.

Okrajni šolski svet sevnški

v Brežicah, dne 16. septembra 1921.

Stev. 448/02

Z dovoljenjem višjega šolskega sveta v Ljubljani z dne 7. septembra 1921 št. 9837 se razpisuje v stalno namestitvev služba učiteljice ženskih ročnih del na ljudskih šolah pri Sv. Tomažu in na Runču v uradnim sedežem pri Sv. Tomažu.

Pravilno opremljene prošnje je vposlati na krajni šolski svet pri Sv. Tomažu do 24. oktobra 1921.

Okrajni šolski svet ormoški

dne 21. septembra 1921.

Predsednikov namestnik: Pavel Flerč, m. n.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Zaradi tesno odmerjenega prostora so ponovno morali odpasti že stavljeni poročila.

Tov. K. v P.: Vaše poročilo porabimo, ko skupno odgovorimo na dotične slučaje. Hvala!

Odgovorni urednik:

Franc Štrukelj.

Last in založba UJU — poverjenišva

Ljubljana.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Alfonz Breznik

bivši učitelj Glasbene Matice LJUBLJANA, Kongresni trg št. 15.

Prvotrazredni klavirji, pianini in harmoniji: Förster, Bösendorfer, Heitzmann itd. Učitelji dobe tudi na obroke. Violine in vse glasb. orodje v bogati izbiri. Strune in žice vseh vrst na debelo in drobno.

Največja trrdka v Jugoslaviji.

Učimo se srbohrvaščine!

V ta namen nam bo najbolje služilo dr. Josipa Menceja

Kratka srbska gramatika in čitanka,

ki jo je založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani in se dobiva v knjigarni Učiteljske tiskarne komad po 9 kron.

Izšle so:

„Narodne himne in domorodne pesmi za mladino“.

Priredil Fran Marolt, učitelj v Ljubljani. Cena 5 K. Dobe se v Učiteljski knjigarni.

Podpisujte 7% državno posojilo!

Kontrolne knjižice

za obrtne nadaljevalne in gimnazialne šole se dobe v Učiteljski tiskarni komad po 3 K.

Naši himni:

1. Lepa naša domovina.
2. Bože pravde.

Dvoglasno s spremljevanjem harmonija za šolsko mladino priredil Fran Marolt. Cena 1 krona. Naročila sprejema le Učiteljska tiskarna.

RISANKE

iz finega risalnega papirja 8 listov, z lepim ovitkom à K 4.—.

razprodaja

Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Pri večjem naročilu popust!

Izšla je brošura:

Zbirka važnejših novih naredb in odredb za ljudske in meščanske šole ter učiteljsča v Sloveniji.

Sestavil: Fr. Fink, okr. šol. nadzornik. I. zvezek. (Od prevrata do konca I. 1920.)

To zelo potrebno, pregledno in praktično sestavljeno knjižico, priporočamo najtopleje vsem okrajnim in krajnim šolskim svetom, ravnateljstvom učiteljskih in meščanskih šol, šolskim vodstvom in vsemu učitelstvu. Cena 5 D.

Dobiva se v knjigarni Učiteljske tiskarne.

GALERIJA NAŠIH MOŽ.

Po originalih akad. slikarja prof. Koželja je začela Učiteljska tiskarna izdajati portrete naših mož.

Ravnokar so izšli v dvobarvnem tisku: Valentin Vodnik, Anton Martin Slomšek, Josip Stritar. Velikost: 47 x 61. — Cena vsaki sliki 3 din. (ovoj in poštnina posebe). Slike so namenjene šolam, društvom, javnim lokalom, zasebnikom.

Naročila sprejema in izvršuje

Knjigarna Učiteljske tiskarne v Ljubljani,
Franciščanska ulica št. 6.

Edino zastopstvo

tvrdke Schüller & Sohn v Amstettenu

ima

knjigarna „Učiteljske tiskarne“

v Ljubljani,

ter prodaja:

tekoči ekstrakt št. 2, liter po	K 100.—
Efezin, tintni prašek (črn) 1/2 kg v dozi	„ 160.—
„ „ „ 80 g „ „	„ 30.—
„ brilantni antracen, 1/2 kg „ „	„ 230.—
„ „ „ 80 g „ „	„ 42.—

ŠOLSKI ZVEZKI

za ljudske in srednje šole, na razpolago

v vsaki množini. Priznana najboljši

lastni izdelki iz belega, finega

papirja in močnih ovitkov.

UČITELJSKA TISKARNA, Ljubljana
Franciščanska ulica 6.

Najnižje cene!

Zahtevajte cenike!

Točna postrežba!